

1819: infolinia pomocy dla palaczy »10

Pekao wchodzi na Litwę? Gruzewski: to zwiększy konkurencyjność »12-13

Pałac przy Dominikańskiej – siedziba szlacheckiego rodu Goreckich »16-17

Kiedy pacjent nie płaci za badania? »21

Adam Błaszkwicz dzierży puchar. Gala „Polaka Roku 2023” zatwierdziła tytuł

4 lutego w DKP w Wilnie odbyła się gala plebiscytu „Kurier Wileński” – „Polak Roku 2023”. Imienny puchar został wręczony Adamowi Błaszkwiczowi, dyrektorowi Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie. „Nagrodą dzielę z tymi, którzy ze mną na co dzień pracują” – powiedział zwycięzca 26. edycji konkursu. »6

Wizyta marszałka Sejmu RP Szymona Hołowni w Wilnie »8-9

Kalinowcy w Wilnie krytycznie: o wojnie i 2020 roku »18-20

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Birbinių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel./fax 260 84 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt).

Zastępcy red. naczelny:
Brigita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna
Giedrojc, Rajmund Klonowski, Ilona
Lewandowska, Anna Pieszko, Antoni
Radczenko, Witold Janczys,
Marian Paluszkiwicz — fotoreporter

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata (tel. +370 685 040 84),
kolport@kurierwilenski.lt), Jolanta
Balkiewicz — reklama (tel. 260 84 44,
reklama@kurierwilenski.lt).

Wydawca: VŠĮ „Kurier Wilenski”

Druk: VŠĮ „Vilnijos žodis”

Nakład: 3000 egz.

*Materialów niezamówionych redakcja nie
zwraca. Zastrzega sobie prawo
do skracania i adiustacji tekstów.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.
Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.*

DIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Fundacja
**POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE**
im. Jana Olszewskiego

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Aleksander Borowik

Jakie czasy, takie wojny. Jakie sposoby, takie korzyści dla żołnierzy-spryciarzy, którzy chcą uniknąć frontu, albo przynajmniej skorzystać z przymusowego woja.

Jeśli w rosyjskiej armii ma się pieniądze, to można załatwić sobie prawie wszystko!

CENNIK „USŁUG” W ARMII PUTINA

Rosyjscy rekruci gotowi są zapłacić każdą cenę, byle tylko uniknąć walki. A jest taki sposób — zgodnie z cennikiem „usług” w armii Putina. Morale ruskich żołdatów nieustannie tak się pogarsza, że posuwają się do przeróżnych rzeczy, byle tylko nie trafić na front. Jedni dezertują, drudzy symulują choroby, jeszcze inni za pomocą łapówek próbują załatwić sobie kilka dni wolnych czy kupić... stopień wojskowy!

Od początku rosyjskiej agresji na Ukrainę liczba spraw karnych dotyczących korupcji w rosyjskiej armii pozostaje na niezmiennie wysokim poziomie. Jak podaje rosyjski portal Vesti, sze-

Komentarz dnia

Byle nie na front...

regowi cywile nawet nie mogą sobie wyobrazić, jaki komfort można kupić w wojsku.

LIPNE „RANY”, PRAWO JAZDY, A NAWET ORDER!

Wojna wojną, ale je-dyne, co się nie zmienia w rosyjskich szeregach, to katalog „usług”. Jeśli w rosyjskiej armii ma się pieniądze, to można załatwić sobie prawie wszystko! Za odpowiednią zapłatę wielu dowódców jest gotowych dać żołnierzom dni wolne, zaliczenie treningu, prawo jazdy kategorii C, a nawet stopień wojskowy. Urrra! Rosyjscy żołnierze mogą też kupić sobie zaświadczenia o odniesionych ranach. I w taki to oto sposób mogą załatwić sobie również wpisanie na listę państwowych odznaczeń za udział w walce czy uniknąć „awansu” do zadań bojowych.

I TELEFON, I CHLANIE WÓDKI W OKOPACH...

Mimo że rosyjskie wojsko oficjalnie zakazuje używania telefonów komórkowych, żołnierze regularnie łamią tę zasadę. Standardowa „opłata” dla oficera po wykryciu aparatu u żołnierza wynosi 2 tys. rubli*. Pieniądze mogą też rozwiązać inny problem — bezkarne chlanie wódki w okopach. Za pieniądze rosyjscy żołnierze mogą kupować też nagrody. Znacznie więcej spraw sądowych dotyczy łapówek-karstwa związanego z leczeniem szpitalnym.

W 2021 r. rosyjskie sądy garnizonowe rozpa-trzyły blisko 600 oskarżeń o przekupstwo w wojsku. W 2022 r. liczba ta wzrosła do 671. W 2023 r. wyniosła nieco ponad 500 spraw.

SZWEJK O SPOSOBACH WYWINIĘCIA SIĘ OD WOJSKA

O tym, jak w nietu-zinkowy sposób można uniknąć służby rosyjskie nieboraki mogą sobie poczytać w przygodach słynnego czeskiego, dobrego wojaka — Szwejka. „Pamiętam, jak w garnizonowym szpitalu jeden z symulantów radził mi, że najlepiej udawać wariata. A drugi gadał, że zna akuszerkę, która za dwadzieścia koron umie wykręcić nogę tak ładnie, że się jest kaleką do samej śmierci”.

CZYM TYLKO BIEDAK NIE TRUŁ SIĘ...

„Poznałem i takiego biednego człowieczynę, suchego jak tyczka, co to nie pożałował dwieście koron na wszelkiego rodzaju trucizny. Pił sublimat, wdychał parę rtęciową, gryzł arsenik, palił i pił opium, morfiną posypywał sobie chleb, połykał strychninę, pił roztwór fosforu w siarkowodorze i kwas pikrynowy. Zmarnował sobie wątrobę, płuca, nerki, żółć, mózg, serce, kiszki. I nie pomogło... Następnego dnia wysłano go na rosyjski front. Ot (...).”

*100 rubli rosyjskich to w przeliczeniu ok. 1 euro. ■

W poniedziałek w Rakanciszkach koło Wilna otwarto nowe miasteczko wojskowe. W miasteczku został rozlokowany batalion wojska litewskiego im. księcia Vaidotasa (pol. książę Wojdat) Fot. Josvydas Elinskas, ELTA

„Szkice o Polsce” wg C.K. Norwida na rozpoczęcie festiwalu „Idy Teatralne 2024”

Zapraszamy dorosłych i młodzież na spektakl edukacyjny wg twórczości Cypriana Kamila Norwida „Szkice o Polsce”, w reżyserii Lilii Kiejzik, który odbędzie się 1 marca o godz. 14.00 w Sali Centrum Kultury w Nowej Wilejce (ul. Gerovės 1, Wilno).

Tematem przewodnim spektaklu poetycko-muzycznego jest Polska i Polacy, których, jak podkreśla reżyser Lila Kiejzik, „Norwid oceniał bardzo wnikliwie, często krytycznie”. „Szkice o Pol-

sce” — spektakl na podstawie twórczości Cypriana Kamila Norwida został przygotowany przy okazji obchodzonego roku Norwidowskiego. Rolę poety wykreował Artur Dogwiało. Oprócz twórczości Norwida — zabrzmią też utwory Fryderyka Chopina i piosenki Jacka Kaczmarskiego. Solistką w spektaklu jest Justyna Stankiewicz. Scenariusz napisał Sławomir Gaudyn. Na fortepianie akompaniuje Jurgita Umaraitė.

Rozpoczynając Idy Teatralne 2024 tym spektaklem złożymy również Hołd wszystkim walczącym o Wolną Polskę, albowiem 1 marca obchodzony jest Dzień Żołnierzy Wyklętych.

Projekt finansowany ze środków publicznych Rzeczypospolitej Polskiej oraz Samorządu miasta Wilna

Bilety do nabycia w sieci: www.bilietai.lt lub rezerwacja telefoniczna: +37065264613

Inf. Polski Teatr „Studio” w Wilnie

Imieniny

6 lutego

Amanda, Antoniego, Bogdana, Bohdana, Doroty, Joachima, Leona, Pawła, Szymona, Tytusa, Zdziewita

7 lutego

Alfonsa, Egidii, Egidiusza, Eugenii, Jakuba, Mojżesza, Parteniusza, Romeusza, Romualda, Rozalii, Ryszarda, Sulistawa, Teodora, Wilhelma

Cytat dnia

„Ustawa budżetowa rzeczywiście pozwala rządowi zaciągnąć dodatkowych pożyczek na obronę. Rząd z pewnością to zrobi, jeśli zostaną spełnione warunki określone w ustawie i nie będzie w związku z tym konieczności zmiany samej ustawy budżetowej” — oświadczyła premier rządu RL Ingrida Šimonytė

Z wielkim smutkiem przyjęłam wiadomość o śmierci

ŚP. Alwidy Anotoniny Bajor

miłośniczki literatury polskiej i litewskiej, pisarki, autorki sztuk teatralnych, dziennikarki, tłumaczki, scenarzystki z pasją poszukującej prawdy o ludziach i czasach.

Wybitnej znawczyni i popularyzatorce twórczości mego Ojca Józefa Mackiewicza wyjątkowej, oryginalnej, jedynej. Żyła sztuką i dla sztuki tylko.

Zapraszała do swego świata nielicznych, ale tych, którzy już tam byli darzyła przyjaźnią, oddaniem i wiernością.

Wyrazy współczucia kieruję do całego literackiego Wilna, które tak jak i ja utraciło Przyjaciela.

Halina Mackiewicz

Liczba dnia

21 — o tyle proc. zmniejszyła się w minionym

tygodniu cena prądu na Litwie. Jak podaje spółka energetyczna „Litgrid”, powodem spadku ceny była wietrzna pogoda, która przyczyniła się do wzrostu wydajności wiatrowych elektrowni.

Nie żyje Stanisław Pieszko. „Powtarzał, byśmy mieli dobre wzorce do naśladowania”

Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi.
Św. Jan Paweł II

Powyższe słowa naszego wielkiego rodaka w pełni odzwierciedlają życie i czyny śp. Pana Stanisława Pieszki (1941–2024).

Śp. Stanisław Pieszko był drugą osobą po śp. prałacie ks. Janie Kasiukiewicz, który był wielce zaangażowany w edukację nauczycieli religii i katechetów na Wileńszczyźnie. Tak wiele wysiłku, starań i pracy włożył w odnowienie kształcenia kadry katechetycznej w Wilnie w języku polskim. To z jego inicjatywy powstał kurs teologiczno-katechetyczny w Filii Uniwersytetu w Białymstoku w Wilnie. Twierdził, że nie może zabraknąć religii w szkole polskiej z powodu braku odpowiednio przygotowanych do katechizacji osób.

SILNIE I KONSEKWENTNIE WSPIERAŁ KATECHIZACJĘ

Finansował także projekty wspierające kształcenie i formację duchową katechetów. Odnowił wyposażenie gabinetów religii i bibliotek szkolnych w Pismo św. Jako niezbędną pomoc w pracy katechetycznej sprowadził dla nauczycieli religii i katechetów „Katolickie komentarze biblijne”.

Był ogromnym czcicielem św. Jana Pawła II. Wiele lat organizował dla młodzieży gimnazjalnej konkursy o wielkim papieżu św. Janie Pawle II. Główną nagrodą dla laureatów były wyjazdy do Rzymu, a także do Polski oraz śladami Jana Pawła II po Litwie i krajach bałtyckich. W ten sposób pragnął podnieść prestiż lekcji religii w szkołach polskich na Wileńszczyźnie, a młodzieży przekazać wartości chrześcijańskie. Osobiście dbał, żeby w czasie takich wyjazdów nie

■ Śp. Stanisław Pieszko Fot. arch. pryw.

zabrakło elementów poznawczych i duchowych. Za każdym razem takie wyjazdy poprzedzała Msza św. z udziałem uczestników, w której osobiście brał udział. Martwiło go, gdy widział, że nie wszyscy młodzi przystępowali do komunii św. „Jeżeli dla was i za was jest ofiarowana Msza św., to jakże nie skorzystać z takiego daru?” – mawiał. Sprawiało to, że młodzież brała sobie do serca wypowiedź starszego człowieka i uczniowie podchodzili przeprosić oraz podziękować za to, co robił dla nich. Były to najbardziej wymowne lekcje w życiu tych młodych ludzi.

BYŁ PATRIOTĄ, PRAGNAŁ ZJEDNOCZENIA I WSPÓLNOTY

Jego pragnieniem było zjednoczenie wszystkich kapłanów, nauczycieli religii, katechetów, studentów, z biskupem na czele. W tym celu zainicjował spotkanie opłatkowe, które odbyło się 5 stycznia 2024 r. w kościele pw. Zbawiciela w Wilnie. Tego dnia Mszę św. celebrował bp Arūnas Poniškaitis. Podczas Eucharystii

katecheci dziękowali za wszystkie łaski otrzymane w poprzednim roku oraz zawierzyli Chrystusowi kolejny rok swego życia. Prosilili o jedność i zgodę w naszym społeczeństwie i w kraju; o pokój na całym świecie; o dobry wzrost ewangelizacji i katechizacji, aby Jezus stał się pierwszym wzorem osobowości młodzieży i dzieci; o wszelkie potrzebne łaski dla głoszących Słowo Boże: kapłanów, zakonników i zakonnice, katechetów i nauczycieli religii. Pan Stanisław w tym czasie już był ciężko chory i nie mógł uczestniczyć osobiście. W przededniu wydarzenia mówił: „Chcę, żebyśmy się wszyscy połączyli i byli jednością. Dopiero wtedy będziemy mocni i będziemy mogli przeciwstawić się ideologii gender i sekularyzacji w społeczeństwie”.

Pan Stanisław nie lubił rozgłosu i reklamy. Wolał działać konkretnie, stanowczo i skutecznie. Nie stawiał spraw osobistych na pierwszym planie, raczej zabiegał o sprawę Boga i ludzi, stąd tak mało wiemy o jego heroicznej postawie.

4.>>

Pomimo wieku wykazywał się realizmem, a jednocześnie z wielką troską walczył o dobro Kościoła, przejawiał wielkie zaangażowanie w kształceniu młodego pokolenia. Był wielkim patriotą, troszczył się o to, żeby społeczeństwo Wileńszczyzny dbało o swoje polskie korzenie, nie zapominało o Macierzy.

SPRAWY WIARY STAŁY NA PIERWSZYM MIEJSCU

Sprawy wiary nosił bardzo głęboko w swym sercu. Czasami wracał wspomnieniami do czasów, kiedy sam szykował się do I Komunii św. w rodzinnej parafii w Bujwidzach, gdzie wówczas pracowała i do sakramentów przygotowywała s. Wanda Boniszewska ze Zgromadzenia Sióstr od Aniołów. Widział ogromną potrzebę w kształceniu nauczycieli, którzy z taką wiarą i oddaniem mogliby również dzisiaj głosić Słowo Boże.

Jednym z autorytetów dla Zmarłego był śp. ks. prałat Józef Obrembski. Wspominał, jak to w czasach sowieckich księża zawsze zasięgali rady u sędziwego kapłana. śp. Stanisław Pieszko często odwiedzał pałacyk w Mejszagole, radził się u księdza Obrembskiego, prowadził z nim rozmowy, słuchał nauk. Zawsze też powtarzał, jak ważne, żebyśmy mieli dobre wzorce do naśladowania, szczególnie zależało mu na młodzieży. Dla niego osobiście bardzo istotny był autorytet kapłana.

Jako wdzięczność za wiarę i liczne łaski, które otrzymał od Boga, w swej rodzinnej parafii w Bujwidzach postawił pomnik Jezusa Miłosiernego. Stanął tam jako pamiątka, wotum oraz świadectwo osobistej wiary w niezgłębione Miłosierdzie Boże.

„CHCIAŁBYM, BY MATKA BOŻA MNIĘ RÓWNIEŻ TAK PRZYTULIŁA...”

Osobiście poznałam Pana Stanisława jako człowieka głęboko wierzącego, uczciwego i szlachetnego. Człowieka o mądrym sercu, silnym charakterze, a jednak bardzo pokornego. W czasie choroby

Ze smutkiem żegnamy

śp. Stanisława Pieszkę,

Prezesa Fundacji Wspierającej Oświatę Polską na Litwie
„Samostanowienie”, aktywnego działacza
polskiej społeczności na Litwie,
współpracującego z naszym Stowarzyszeniem
w organizacji konkursu poświęconego Papieżowi św. Janowi Pawłowi II.
Kolejne pokolenia uczniów szkół polskich Wileńszczyzny,
zwycięzców tego konkursu, zawiązującą śp. Panu Stanisławowi
możliwość wyjazdu do Rzymu jako nagrody.

W tych trudnych chwilach szczere wyrazy współczucia składamy
Rodzinie i Bliskim Zmarłego.

**Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie
„Macierz Szkolna”**

Podzielamy ból i smutek
oraz składamy wyrazy szczerego współczucia
Rodzinie i Bliskim
z powodu śmierci

Stanisława Pieszki.

**Spółeczność Gimnazjum
im. Tadeusza Konwickiego w Bujwidzach**

Jego Ekscelencji Ambasadorowi RP na Litwie
Konstantemu Radziwiłłowi,
Ambasadorom Januszowi Skolimowskiemu
i Jarosławowi Czubińskiemu,
Księżom i Siostram Zakonnym,
profesorom i studentom Wileńskiej Filii
Uniwersytetu w Białymstoku,
Rodzinie, Przyjaciołom, Współpracownikom, Sąsiadom, Delegacjom
składamy serdeczne podziękowania
za wspólną modlitwę oraz okazanie współczucia i życzliwości
po odejściu naszego **Ojca**

śp. Stanisława Pieszki.

Będziemy zawsze pamiętać, że byliście razem z nami
w tym trudnym czasie.

Synowie Aleksander i Jarosław z rodzinami

zachowywał spokój ducha, ufność i wiarę. Kiedyś powiedział: „Widziałem taki obraz, gdzie Matka Boża przytula papieża św. Jana Pawła II. Chciałbym, żeby mnie również tak przytuliła...”.

Panie Stanisławie, wierzę, że Twoje pragnienia zostały spełnione. Odszedłeś pojednany z Bogiem i ludźmi po udzieleniu sakramentów świętych. Dziękuję Bogu za dar Twego życia i po-

święcenia oraz proszę o wieczną radość i szczęście w Domu Ojca. „Błogosławieni, którzy w Panu umierają, niech odpoczną od swoich trudów, bo ich czyny idą wraz z nimi” (Ap 14,13).

Iwona Geben,
specjalista ds. nauczania
religii w szkołach
mniejszości narodowej
w Centrum Katechetycznym
Archidiecezji Wileńskiej

Adam Błaszkwicz dzierży puchar. Gala „Polaka Roku 2023” zatwierdziła tytuł

Justyna Giedrojc

Uroczysta gala to już stały element konkursu organizowanego przez redakcję „Kuriera Wileńskiego”. Pogratulować zwycięzcy oraz laureatom plebiscytu „Polak Roku 2023” przybyli zaszczytni goście – ambasador RP na Litwie Konstanty Radziwiłł, dyrektorka Instytutu Polskiego w Wilnie Dorota Mamaj, przedstawiciele „Macierzy Szkolnej”, harcerstwa, polskich zespołów artystycznych, organizacji społecznych. Uroczystą galę uświetnił koncert zorganizowany przez społeczność Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wilnie. Prowadzącym koncertu był nasz kolega redakcyjny Apolinary Klonowski.

„Adam Błaszkwicz zawsze był bardzo aktywny. Ogromną jego zasługą jest to, że powstało gimnazjum im. św. Jana Pawła II. Pamiętam dobrze, jak zainicjował budowę polskiej szkoły, później tworzył gimnazjum. Bardzo ważne, żeby polska szkoła była u nas jakościowa. To jest jedyna droga, żeby szkolnictwo polskie na Litwie przetrwało. Pan Adam bardzo dużo zdziałał w tym kierunku, zawsze dążył do perfekcji. Otrzymał uznanie naszych czytelników i jest to zasłużone uznanie” – mówił Zygmunt Klonowski, prezes i wydawca „Kuriera Wileńskiego”.

Adam Błaszkwicz, zabierając głos, podziękował „Kurierowi Wileńskiemu” za kolejną, 26. edycję konkursu. „Plebiscyt jednoczy nas, czytelników, ale też pozwala zatrzymać się na chwilę w biegu codzienności i spojrzeć na nasze osiągnięcia, naszych liderów, nasze problemy. Nagrodę dzielę z tymi, którzy ze mną na co dzień pracują, którzy do osiągnięć, które mamy w gimnazjum, przykładają się codzienną pracą, tolerują moje wymysły. Także zawdzięczam ją członkom »Macierzy Szkolnej«, dyrektorom szkół polskich, człon-

■ Finaliści konkursu do tytułu „Polak Roku 2023” Fot. Marian Paluszkiewicz

kom Komitetu Opieki nad Starą Rossą, członkom Forum Jerzego Giedrojcia, moim przyjaciółom harcerzom, których kolejne pokolenia przychodzą i działają” – przemawiał do publiczności zwycięzca plebiscytu.

Ambasador RP na Litwie Konstanty Radziwiłł, zaznaczył, że 26 lat plebiscytu to jest samo w sobie wielkie dzieło dla polskości na Wileńszczyźnie, a jego laureaci są najlepszymi z najlepszych. „Patrząc na finalistów tegorocznego konkursu, można powiedzieć – to jest pełen przekrój społeczny, bo jest i polityka, i działalność społeczna szeroko rozumiana, i nauka, i kultura w różnych wymiarach i kościół. To jest coś niezwykle ważnego. I jest wreszcie to, co można powiedzieć, jest podstawą – edukacja. Pan Adam to postać niezwykła. Przede wszystkim matematyk, a matematyka to głównie logika działania, czyli pan Adam jest specjalistą od zaplanowanego, solidnego działania” – mówił Konstanty Radziwiłł.

Finalistami konkursu do tytułu „Polak Roku 2023” zosta-

li: Łukasz Kamiński – działacz społeczno-kulturalny, Jerzy Karpowicz – fotograf, członek Światowego Stowarzyszenia Artystów Fotografików i Twórców Audiowizualnych, Dominik Kuziniewicz – wileński gawędziarz, popularyzator folkloru, Danuta Lipska – malarka, prezes Twórczego Związku Polskich Artystów Malarzy na Litwie „Elipsa”, Artur Ludkowski – dyrektor Domu Kultury Polskiej w Wilnie, doradca premier rządu RL, Michał Rudnicki – były wieloletni prezes spółki Orlen Lietuva, Henryk Siewicz – astronom, fotograf, odkrywca gwiazdy „Siewicz 1”, Mirosław Szejbak – doktor nauk matematycznych, prezes Polskiego Teatru w Wilnie, ks. Andrzej Szuszkiewicz – rektor Wileńskiego Seminarium Duchownego, wychowawca i nauczyciel kleryków, rekolekcjonista.

***

Szersza relacja z uroczystej gali ukaże się w najbliższym wydaniu magazynowym „Kuriera Wileńskiego”. ■

W zbliżających się wyborach prezydenckich socjaldemokraci poprą Gitanasa Nausėdę

Opozycyjna Litewska Partia Socjaldemokratyczna (LSDP) zdecydowała się poprzeć w wyborach prezydenckich kandydaturę obecnego przywódcy kraju Gitanasa Nausėdy. Przewodnicząca LSDP Vilija Blinkevičiūtė ogłosiła w sobotę, że nie będzie kandydować w majowych wyborach prezydenckich i zasugerowała, by partia poparła obecnego prezydenta. Gitanas Nausėda podziękował w poniedziałek, 5 lutego, opozycyjnej LSDP za poparcie w zbliżających wyborach i wyraził zadowolenie, że na Litwie są siły, które „wolą współpracować niż konfrontować”.

Decyzja o poparciu dla Nausėdy zapadła w sobotę w Wilnie podczas konferencji partyjnej 181 głosami za, przy 16 głosach przeciw i 17 wstrzymujących się.

„RACJONALNA DECYZJA”

„Po dokonaniu oceny wszystkich kandydatów, LSDP widzi bardzo wyraźnie, że prezydent Gitanas Nausėda niezmiennie cieszy się największym zaufaniem społeczeństwa. Potwierdzają to badania socjologiczne mieszkańców, które wskazują na wysokie prawdopodobieństwo wyboru prezydenta już w pierwszej turze wyborów” — czytamy w oświadczeniu LSDP.

Zdaniem socjaldemokratów taka decyzja jest najbardziej racjonalna i skuteczna w obecnej sytuacji — Nausėda cieszy się zaufaniem ludzi, jest najpopularniejszym politykiem, nie popełnił wielkich błędów w polityce zagranicznej, jest ceniony przez społeczność międzynarodową.

Zdaniem socjaldemokratów, jeśli wygrają wybory do Sejmu, instytucje władzy będą działać sprawniej, bo prezydent będzie miał poparcie większości parlamentarnej.

Większość frakcji LSDP nominowała na prezydenta liderkę partii Viliję Blinkevičiūtė, ale zdecydowała się ona ubiegać o kolejną kadencję w Parlamencie Europejskim, w którym pracuje od 2009 r.

Gitanas Nausėda podziękował LSDP za poparcie w zbliżających wyborach i wyraził zadowolenie, że na Litwie są siły, które „wolą współpracować niż konfrontować” **Fot. Josvydas Elinskas, ELTA**

„Jako odpowiedzialna partia oceniliśmy sytuację w naszym państwie, że trzy główne instytucje władzy nie rozmawiają ze sobą, mam na myśli zarówno rządzącą partię konserwatywną, jak rząd i prezydenta, to jest naprawdę złe. Rząd taki, jaki jest teraz — arogancki, niesłuchający, niewidzący, nierozmawiający, niepodjęjący decyzji — po prostu nie może pozostać u władzy. Jesteśmy przekonani, że upłynął okres jego ważności” — powiedziała dziennikarzom po konferencji V. Blinkevičiūtė.

„POTRZEBNA JEDNOŚĆ NA RZECZ WSPÓŁPRACY W OBLICZU WYZWAŃ”

Jej zdaniem, sytuacja geopolityczna również wymaga skoncentrowanej pracy. „Wojna jest tuż obok, potrzebujemy jedności, aby współpracować w obliczu tych wyzwań, a tak nie jest” — powiedziała polityk. Blinkevičiūtė wskazała również, że sondaże przeprowadzone pod koniec ubiegłego roku pokazały, że 75 proc. wyborców socjaldemokratów popiera Gitanasa Nausėdę.

„Niewykluczone, że socjaldemokraci wezmą udział w tworzeniu kolejnego rządu po wyborach do Sejmu, a fakt, że poparli prezydenta Gitanasa

Nausėdę, być może ułatwi im współpracę z prezydentem” — powiedział w sobotę agencji BNS Ramūnas Vilpišauskas, profesor Instytutu Stosunków Międzynarodowych i Nauk Politycznych Uniwersytetu Wileńskiego.

Vilpišauskas nie przywiązywał wagi do wpływu Viliji Blinkevičiūtė na ogólne notowania partii. „Niektórzy ludzie mogą głosować na socjaldemokratów ze względu na propozycje, które składają, dla innych może to być najmniejszy zły wybór, inni mogą chcieć zmian, innych twarzy u władzy. (...) Jej udział lub nieobecność może mieć pewien wpływ na poziom poparcia, ale nie powiedziałbym, że to byłby najważniejszy czynnik” — powiedział.

Według danych sondażowych LSDP jest obecnie najpopularniejszą partią na Litwie. Zagłasuje na nią ok. 16-20 proc. wyborców. Blinkevičiūtė należy do najbardziej przychylnie ocenianych polityków w kraju.

Gitanas Nausėda, były analityk bankowy, ubiega się o drugą kadencję na urząd prezydenta. Według sondaży zamierza na niego głosować około jedna czwarta wyborców.

Wybory prezydenckie na Litwie odbędą się 12 maja. ■

Opr. Anna Pieszko na podst. BNS

Hołownia: „Litwa jest naszym partnerem w budowaniu europejskiego bezpieczeństwa”

Marszałek Sejmu RP Szymon Hołownia przybył z dwudniową wizytą na Litwę. Jest to pierwsza zagraniczna wizyta polskiego polityka. Hołownia spotkał się najważniejszymi osobami w państwie litewskim.

Wizyta rozpoczęła się od spotkania z przewodniczącą Sejmu RL. „Polska jest obecnie w procesie odbudowywania swojej silnej pozycji, tej pozycji, która Polsce powinna przypadać w Unii Europejskiej, w Sojuszu Północnoatlantycznym i we wszystkich innych formatach. Chcę zapewnić, że Litwa, państwa bałtyckie, będą zawsze naszym strategicznym partnerem w budowaniu europejskiego i światowego bezpieczeństwa” — oświadczył po spotkaniu Szymon Hołownia.

SZUKAĆ ROZWIĄZAŃ

Marszałek Sejmu zaznaczył, że relacje polsko-litewskie zawsze przypominały więzy rodzinne. „Rodzeństwo ma między sobą trudne momenty, ale ma też wiele pięknych momentów i naszym zadaniem jest dzisiaj potrzeba, w tej bezprzykładnie trudnej sytuacji, w jakiej się wspólnie znaleźliśmy, przyspieszenia procesów, szukania rozwiązań w obszarze tego wszystkiego, co nas dzieli, żeby jak najwięcej zrobić w tych obszarach, które nas łączą” — powiedział Szymon Hołownia.

Szefowa litewskiego parlamentu podziękowała Polsce za wsparcie Ukrainy, zaznaczając, że nadal obie strony są zwolennikami zaostrożenia sankcji względem Rosji. Polityk dodała, że oba kraje mają tożsame stanowisko, jeśli chodzi o kwestie bezpieczeństwa. Viktorija Čmilytė-Nielsen zaznaczyła, że trzeba wspólnie wzmocnić wschodnią flankę NATO poprzez tworzenie i aktywizowanie działalności formatów regionalnych, jak na przykład Trójkąt Lubelski. „Bardzo popieram myśl marszałka, że Litwa, Polska, pozostałe kraje bałtyckie oraz kraje Europy

Marszałek Sejmu RP podczas spotkania z przewodniczącą litewskiego Sejmu zaznaczył, że relacje polsko-litewskie zawsze przypominały więzy rodzinne **Fot. Olga Posaškova, Irs.lt**

Północnej muszą być jak jedna pięść” — oświadczyła przewodnicząca Sejmu.

Zostały też omówione relacje gospodarcze. „Obecny okres zaprasza do głębszej i szerszej integracji Litwy i Polski. W pierwszej kolejności dotyczy to wspólnych

projektów infrastrukturalnych, takich jak synchronizacja sieci elektroenergetycznych, Rail Baltica, Via Baltica. Poza tym Litwa chce aktywnie rozwijać dwustronne stosunki gospodarcze” — powiedziała Viktorija Čmilytė-Nielsen.

KWESTIE MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Litewska polityk podkreśliła, że współpraca w zakresie praw mniejszości narodowych dotyczy wielu dziedzin. „Jest czymś dla mnie ważnym, aby współpraca dotyczyła tej kwestii. To jest bardzo ważna sprawa, jeśli chcemy współpracować w zakresie oświaty czy w przypadku pisowni nazwisk. To jest bardzo szeroka przestrzeń, którą będziemy starali się wykorzystać” — dodała polityk.

Przed wylotem do Wilna marszałek Sejmu RP mówił dziennikarzom o konieczności zacieśnienia współpracy Polski z Europą Północną. „Oprócz tej stałej bazy, na której oparta jest nasza polityka zagraniczna Wschód-Zachód, potrzebujemy stworzyć de facto polską politykę północną. Potrzebujemy budować sojusze z naszymi partnerami z basenu państw Morza Bałtyckiego, które staje się wewnętrznym morzem Sojuszu Północnoatlantycznego” — przekonywał dziennikarzy.

8.>>

W trakcie wizyty marszałka na Litwie zaplanowane było omówienie kwestii dotyczących bezpieczeństwa, szczytu NATO w Waszyngtonie i spotkania przewodniczących parlamentów państw należących do Grupy Wyszehradzkiej. Marszałek podkreślił również, że ze swym litewskim odpowiednikiem chce omówić kwestię ustawy o mniejszościach narodowych.

„Omówiliśmy sprawy mniejszości narodowych, zarówno polskiej na Litwie oraz litewskiej w Polsce. To jest wspólna sprawa, w tym leży nasz wspólny interes, aby ludzie czuli dobrze i komfortowo mieszkając w obu krajach” — poinformowała po spotkaniu Čmilytė-Nielsen.

Litewska polityk podkreśliła, że współpraca w zakresie praw mniejszości narodowych dotyczy wielu dziedzin. „Jest czymś dla mnie ważnym, aby współpraca dotyczyła tej kwestii. To jest bardzo ważna sprawa, jeśli chcemy współpracować w zakresie oświaty czy w przypadku pisowni nazwisk. To jest bardzo szeroka przestrzeń, którą będziemy starali się wykorzystywać” — dodała polityk.

STRATEGICZNE PARTNERSTWO

W trakcie spotkania marszałka Sejmu RP z prezydentem Litwy zostały poruszone tematy dotyczące bezpieczeństwa. Zdaniem Gitanasa Nausėdy Litwa jest zainteresowana rozwijaniem wspólnych projektów dotyczących obrony. „Strategiczne partnerstwo Litwy i Polski jest czymś bardzo cennym i ważnym dla regionu. Bardzo cieszą nasze dobre powiązania w zakresie obronności, intensyfikacja współpracy ekonomicznej, wspólna prezentacja naszych interesów we wszelkich formatach międzynarodowych. Oba kraje aktywnie zwiększają wydatki na obronę, ponieważ rozumiem, że to jest gwarancją naszej bezpiecznej przyszłości” — oświadczył prezydent.

Dzisiaj (6 lutego) Hołownia będzie miał wykład na Uniwersytecie Wileńskim pt. „Czego obywa-

W trakcie spotkania marszałka Sejmu RP z prezydentem Litwy zostały poruszone tematy dotyczące bezpieczeństwa **Fot. Robertas Dačkus, Irp.lt**

tele Europy mogą oczekiwać od polityków?”. Moderatorem dyskusji będzie politolog Mariusz Antonowicz. W trakcie wizytacji uniwersytetu marszałek spotka się z rektorem uczelni, prof. Rimvydasem Petrauskasem. „Produktywna współpraca dotyczy zarówno przedstawicieli nauk humanistycznych i socjalnych, fizyki i nauk przyrodniczych. Język polski jest ważny dla wielonarodowej tożsamości naszego uniwersytetu, a centra bałtystyki są odkrywane w najlepszych polskich uczelniach.

Cieszę się, że współpraca instytucjonalna i kulturowa zawiera możliwość dla naszych studentów do bezpośredniej rozmowy z polskimi liderami politycznymi” — oświadczył naukowiec.

***

W poniedziałek, 5 lutego, Szymon Hołownia spotkał się też z polską społecznością w siedzibie ambasady RP. Relacja spotkania, na którym obecny był również „Kurier Wileński”, ukaże się w następnym numerze naszego dziennika. ■

Opr. Antoni Radczenko

W trakcie wizyty na Litwie Szymon Hołownia spotkał się również z premierem Ingridą Šimonytė **Fot. Julius Kalinskas, ELTA**

1819 – może tu zadzwonić każdy, kto potrzebuje pomocy w rzuceniu palenia

Honorata Adamowicz

Od dziś, 6 lutego, na Litwie zostaje uruchomiona Krajowa Infolinia Rzucania Palenia (lit. Nacionalinė metimo rūkyti pagalbos telefoninė linija), aby zapewnić bezpłatne porady osobom, które chcą rzucić palenie. Ustanawiając tę linię, Ministerstwo Ochrony Zdrowia i Departament Kontroli Narkotyków, Tytoniu i Alkoholu wdrażają jeden ze środków zalecanych przez Światową Organizację Zdrowia w celu położenia kresu uzależnieniu od tytoniu.

— Na numer 1819 może zadzwonić każdy, kto chce rzucić palić. Zgodnie z warunkami projektu co najmniej dwóch specjalnie przeszkolonych wykwalifikowanych specjalistów będzie udzielać porad telefonicznych w jednym czasie. Planowana jest również kampania reklamowa zachęcająca do korzystania z infolinii. Najpierw na numer 1819 ma zwrócić się sama osoba, która chce rzucić palenie. Następnie, jeżeli wyrazi zgodę, zadzwoni do niej sam specjalista — mówi dla „Kuriera Wileńskiego” Lijana Kanarskienė, organizatorka Krajowej Infolinii Rzucania Palenia.

SIEDM DNI W TYGODNIU

Infolinia będzie czynna w dni powszednie: od 11.00 do 19.00. W weekendy od 11.00 do 14.00. Pięciu specjalistów przeszkolonych w zakresie metodologii opartej na dowodach naukowych będzie doradzać osobom, które chcą rzucić palenie. Projekt będzie realizowany do końca 2029 r. Jest on finansowany z budżetu państwa.

— Mamy nadzieję, że telefoniczne doradztwo w zakresie rzucania palenia zwiększy liczbę osób, którym udało się pozbyć nałogu i przyczyni się do zmniejszenia rozpowszechnienia tego szkodliwego nałogu w społeczeństwie — podkreśla Lijana Kanarskienė.

Palenie tytoniu jest jednym z głównych czynników ryzyka złego stanu zdrowia na Litwie **Fot. Marian Paluszkiwicz**

PALENIE — GŁÓWNY POWÓD ZŁEGO STANU ZDROWIA

Według Ignasa Rubikasa, szefa Wydziału Zdrowia Psychicznego w Ministerstwie Ochrony Zdrowia, palenie tytoniu jest jednym z głównych czynników ryzyka złego stanu zdrowia na Litwie. „Do tej pory Litwa radziła sobie z tym problemem głównie poprzez ustawodawstwo i kontrolę, ale to nie wystarczy. Potrzebna jest również realna, skuteczna pomoc dla tych, którzy chcą rzucić palenie, bez której często jest to niemożliwe. Infolinia jest jedną z ważnych inicjatyw w tym obszarze, zwiększającą dostęp do kompleksowej pomocy” — mówi Ignas Rubikas.

Minister zdrowia Arūnas Dulkys powiedział, że liczba palaczy na Litwie stale spada, ale ostatnio obserwuje się wzrost popularności różnych papierosów bezdymnych i elektronicznych — szczególnie dotyczy to młodych osób — dlatego konieczne jest reagowanie. „Ważne jest, aby dostarczać niezbędnych informacji na temat szkodliwości tytoniu dla organizmu, a także wspierać tych, którzy planują

rzucić palenie, ponieważ tylko zmotywowana i wspierana osoba może z powodzeniem kontynuować rzucanie szkodliwych nawyków” — informuje resort zdrowia.

70 PROCENT PALACZY CHCIAŁO INFOLINII

Według badania przeprowadzonego przez Departament Kontroli Narkotyków, Tytoniu i Alkoholu w 2021 r. na temat używania substancji psychoaktywnych, większość (73,2 proc.) uczestników badania, którzy palili lub byli palaczami, przyznało, że próbowało rzucić palenie. 38,3 proc. z nich udało się pozbyć nałogu, 34,9 proc. próbowało rzucić bez powodzenia, 12,8 proc. przyznało, że spróbowałoby rzucić palenie, ale nigdy nie tego nie robiło.

W 2020 r. Uniwersytet Wileński przeprowadził reprezentatywne badanie, którego celem była ocena postaw ludności litewskiej wobec potrzeby i sposobów eliminacji palenia w społeczeństwie. 70 proc. palaczy i 75 proc. osób niepalących wybrało bezpłatną linię do rzucania palenia jako główne narzędzie do ograniczenia palenia w społeczeństwie. ■

„Vilniaus paukštynas” przegrywa spór o zanieczyszczenie środowiska

Honorata Adamowicz

22 stycznia Wileński Okręgowy Sąd Administracyjny odrzucił wnioski spółki „Vilniaus paukštynas” o unieważnienie pism Agencji Ochrony Środowiska w sprawie dwóch istotnych naruszeń przepisów dotyczących zanieczyszczeń oraz o tym, że trzecie naruszenie w ciągu 12 miesięcy może skutkować utratą przez firmę pozwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.

Tymczasem spółka „Vilniaus paukštynas” jest przekonana, że taka decyzja sądu jest bezpodstawna i nie odpowiada na zasadnicze pytania sporu. Jak nas poinformowali przedstawiciele spółki, planują odwołać się do Najwyższego Sądu Administracyjnego Litwy.

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA PRZEKRACZA NORMY

„Biorąc pod uwagę fakt, że zanieczyszczenie powietrza ze źródła (...) nie zostało zatrzymane do końca kontroli, a także fakt, że przekroczenia pojedynczych emisji zanieczyszczeń, takich jak kwas octowy ze stacjonarnych źródeł (...) przekraczają więcej niż 10 proc. (...), naruszenia przez wnioskodawcę warunków pozwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli nie spełniają kryteriów drobnych naruszeń” — orzekł Wileński Okręgowy Sąd Administracyjny.

„SPODZIEWAMY SIĘ POZYTYWNEGO WPŁYWU W NAJBLIŻSZEJ PRZYSZŁOŚCI”

— Głównym naszym celem pozostaje polubowne rozwiązanie sporu. Ogólnie rzecz biorąc, chcemy podkreślić, że podejmujemy odpowiedzialne kroki w celu zmniejszenia wpływu naszej działalności na środowisko. Opracowaliśmy plan działań i inwestycji w dodatkowe środki,

aby to osiągnąć. Plan ten przedstawiliśmy również organom kontrolującym naszą działalność. Wśród już wdrożonych działań są inwestycje w nowoczesny system monitorowania zapachów. Nowy system będzie monitorował i analizował rozpraszanie i zapach. Ponadto wileńska ferma drobiu prowadzi również rejestr substancji i zapachów uwalnianych do środowiska. W zależności od wyników pomiarów, działania zostaną zorganizowane tak, aby uniknąć większych przekroczeń. Tymczasem w zakładzie produktów w Rudominie zainstalowano już wielostopniowe urządzenie do oczyszczania powietrza, które wychwytuje większość cząstek zapachowych. Spodziewamy się, że podejmowane przez nas działania i inwestycje będą miały pozytywny wpływ w najbliższej przyszłości — komentuje w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Sandra Vičienė, rzeczniczka prasowa spółki „Vilniaus paukštynas”.

Ferma drobiu argumentowała przed sądem, że agencja nie wzięła pod uwagę faktu, że nadmierna ilość zanieczyszczeń emitowanych wcze-

śniej do powietrza w Rudominie nie stanowiła istotnego naruszenia i została już zlikwidowana, a zatem unieważnienie licencji z powodu takiego błędu byłoby nieproporcjonalne.

„NIELOGICZNE ARGUMENTOWANIE”

Ze swojej strony Agencja Ochrony Środowiska podkreśliła, że fakt, iż takie naruszenie uznane zostałyby za nieistotne w innych przepisach, nie oznacza, że możliwe jest zignorowanie warunków pozwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli, które należy przestrzegać.

„Nielogiczne jest argumentowanie przez skarżącego, że naruszenia, które doprowadziły do decyzji agencji, nie mogą być uznane za poważne i niebezpieczne” — powiedziała sądowi agencja.

Decyzje Agencji Ochrony Środowiska w sprawie naruszeń na fermie drobiu w Wilnie zostały podjęte w maju i wrześniu 2023 r. ■

TVP
WILNO

Spółka „Vilniaus paukštynas” jest przekonana, że taka decyzja sądu jest bezpodstawna i nie odpowiada na zasadnicze pytania sporu **Fot. Marian Paluszkiwicz**

Polski bank Pekao wchodzi na Litwę? Grużewski: to zwiększy konkurencyjność

Antoni Radczenko

Przewodniczący zarządu Banku Litwy, Gediminas Šimkus, na początku stycznia oświadczył, że jeszcze w tym roku na Litwę może wejść bank Pekao. Pekao S.A. jest polskim bankiem uniwersalnym, którego zarząd należy do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń i Polskiego Funduszu Rozwoju, których kontrolne pakiety akcji należą do Skarbu Państwa.

„BANK NIE WCHODZI, ABY TYLKO WEJŚĆ”

Šimkus, w wywiadzie dla 15min.lt, zaznaczył, że w grudniu 2023 r. Litwę odwiedziło kierownictwo Pekao, co już stanowi poważny sygnał, że bank Litwę traktuje poważnie. „Musimy wyzbyc się pewnej naiwności, że ktoś wchodzi na rynek dla samego wejścia. Bank rozpocznie działalność na Litwie, jeśli zobaczy rzeczywiste możliwości do rozwoju. Ich prezentacja należy do naszych obowiązków. Musimy pokazać, jaka jest gospodarka naszego kraju, jaka jest możliwość rozwoju działalności” — mówił przedstawiciel Banku Litwy, dodając, że w ciągu ostatniego roku odbyły się spotkania z przedstawicielami 60 banków z różnych krajów świata.

Wcześniej o wejściu polskich banków na Litwie wspominali między innymi minister finansów Gintarė Skaistė oraz przewodnicząca Sejmu Viktorija Čmilytė-Nielsen.

Prof. Bogusław Grużewski, dyrektor Instytutu Socjologicznego działającego przy Litewskim Centrum Badań Socjologicznych oraz ekspert Komisji Europejskiej ds. zatrudnienia i polityki rynku pracy, cieszy się z ewentualnej per-

Od kilku lat, co pewien czas, do przestrzeni publicznej trafia informacja, że polskie banki mogą wejść na litewski rynek. Bogusław Grużewski uważa, że wejście nowych graczy byłoby korzystne dla obywateli.

„Widzimy, że stawki usług bankowych w Polsce są niższe niż na Litwie” — mówi Bogusław Grużewski

spektywy wejścia polskich banków na Litwę.

— Najważniejszym elementem wejścia na litewski rynek banków innych państw — teraz mówimy konkretnie o bankach polskich, ale to mogą być również banki niemieckie, francuskie lub włoskie — jest zwiększenie konkurencji na rynku. Co oznacza większa konkurencyjność? Konkurencyjność zwiększa ofertę jednych lub innych usług bankowych, co automatycznie wpływa na cenę tych usług. Jeśli jedne banki mają zbyt wygórowane stawki, to ludzie po prostu przestają z nich korzystać i przenoszą się tam, gdzie są stawki niższe. Tak powinien działać mechanizm rynkowy, że konsumenci mogą bezpośrednio wpływać na zachowanie usługodawcy. Możemy więc założyć, że wejście nowych podmiotów na rynek obniży koszty usług — ocenia Bogusław Grużewski.

RÓŻNICA W STAWKACH

Ekspert od razu zwrócił uwagę na ceny usług banków Litwy i Polski.

— Widzimy, że stawki usług bankowych w Polsce są niższe niż na Litwie. Średnio o 15-20 proc. Dlaczego tak jest? Mówi się, że nasz sektor bankowy jest zdominowany przez banki skandynawskie, które mają pewne nieoficjalne porozumienia dotyczące stawek. W założeniu więc wejście polskich banków, których usługi będą tańsze, spowoduje zmiany na rynku — zaznacza prof. Grużewski.

Nie patrząc na plusy wejścia nowych graczy, są też pewne niebezpieczeństwa.

— Jest ryzyko, że obcy bank, który przychodzi do naszego kraju, zorientuje się, że generalnie na Litwie są wyższe stawki, dlatego nie będzie ich chciał obniżyć do tych, które stosuje we własnym kraju.

12.>>

Na zasadzie — może stosować stawki niższe niż mamy w bankach skandynawskich, ale wyższe niż w Polsce, gdzie generalnie sektor bankowy jest bardziej rozwinięty i konkurencyjny. Faktycznie więc nasza ewentualna wygrana może być znacznie mniejsza niż my zakładamy — mówi dyrektor Instytutu Socjologicznego.

WAŻNE SĄ NEGOCJACJE

Zdaniem rozmówcy w tym przypadku dużą rolę do odegrania mają rząd wraz z Ministerstwem Finansów i Banku Litwy, które muszą negocjować w ten sposób, aby stawki faktycznie były niższe niż są obecnie w naszym kraju. Oczywiście, w kraju z gospodarką rynkową nie da się wpisać takiego zapisu do umowy, aczkolwiek w czasie negocjacji można ustalić pewne warunki, na jakich będą działały nowe podmioty bankowe.

— Nie wiem, na ile są zaawansowane rozmowy z polskimi bankami. Tym niemniej, to może być jednym z argumentów, dlaczego zapraszamy ich do siebie. W tym przypadku więc mamy do czynienia z pewną niepewnością, czy nowe banki nie skorzystają już z istniejącej u nas sytuacji na rynku bankowym. Na pewno na wejściu nowych graczy my jako obywatele na pewno wygramy, ale czy wygramy tyle, ile moglibyśmy? To już zależy od tego, jak będą pracowały nasze instytucje państwowe — dzieli się spostrzeżeniami ekspert.

DLA INWESTORÓW CZY OBYWATELI?

Ważnym aspektem wejścia Pekao lub innego podmiotu bankowego będzie jego dostępność dla przeciętnego mieszkańca.

— Trzecia ważna kwestia to, na ile te nowe banki będą dostępne dla obywateli Litwy. Nie jest tak, że jeśli bank jest na rynku, to automatycznie obywatel może korzystać z jego usług. Aby usługi nowego banku były dostępne dla wszystkich obywateli Litwy, jest potrzebna odpowiednia infrastruktura. Potrzebne są oddziały

Pekao, jeden z największych polskich banków, obsługuje ponad 6,4 mln klientów **Fot. Apolinary Klonowski**

regionalne, bankomaty, rozeznanie i marketing. I to będzie zależało od tego, jaką politykę będą prowadziły nowe banki — podkreśla Grużewski.

Jego zdaniem dobrym okresem na wejście nowych banków był czas bankructwa banku Snoras. Na zasadzie, że nowy gracz mógłby przejąć całą lub część infrastruktury z pracownikami. Faktycznie, w takim przypadku nowy podmiot mógłby być osiągalny w całym kraju. Teraz jednak takich warunków już nie ma.

— Trzeba pamiętać, że bank może być na rynku, ale może tylko współpracować z dużymi inwestorami. Z dużym biznesem. Moim zdaniem najbardziej wygrałaby Litwa, gdyby usługi banku były dostępne dla zwykłych obywateli, dla małego i średniego biznesu. Generalnie życzyłbym nam wszystkim, abyśmy mieli do wyboru więcej banków. Banków o renomie światowej, które świadczyłyby usługi dla wszystkich obywateli — podsumowuje Bogusław Grużewski. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

Przewodniczący zarządu Banku Litwy oświadczył, że jeszcze w tym roku na Litwę może wejść polski bank Pekao

Gospodarka w 2023 roku – mozolnie, ale szła w górę

Koniec ubiegłego roku dla gospodarki Litwy minął pod znakiem zastoju. Powoli odbudowujący się potencjał został przyćmiony trudnościami na rynkach międzynarodowych. Ale jest i światełko w końcu tunelu.

Aleksander Borowik

Choć po ponad rocznej przerwie gospodarstwa domowe ponownie odważniej zwiększyły wydatki na swoje potrzeby, a ciągły wzrost wsparcia z Unii Europejskiej sprzyjał inwestycjom, to malejąca aktywność działalności nastawionej na eksport hamowała rozwój gospodarczy. Rosnąca siła nabywczą społeczeństwa, nowe inwestycje i oczekiwana, korzystniejsza sytuacja zagranicznych partnerów handlowych pozwalają jednak oczekiwać, że litewska gospodarka powinna w tym roku rosnać.

PODSUMOWANIE ROKU

Darius Imbrasas, główny ekonomista Departamentu Makroekonomii i Prognoz Banku Litwy (Lietuvos bankas), dokonał dla „Kuriera Wileńskiego” gospodarczego podsumowania roku minionego i podzielił się swoimi prognozami co do roku bieżącego.

— Pod koniec ubiegłego roku nasza gospodarka nadal charakteryzowała się spowolnieniem. Według wstępnych szacunków, opublikowanych przez Państwową Agencję Danych, w IV kwartale 2023 roku, w porównaniu do kwartału poprzedniego roku, gospodarka skurczyła się o 0,3 proc. Do rozwoju gospodarczego w największym stopniu przyczynił się przemysł, handel hurtowy i detaliczny, transport i magazynowanie — mówi Darius Imbrasas.

POZYTYWNE OCZEKIWANIA

Jak zaznaczył, choć sytuacja w przemyśle przetwórczym nadal pozostaje trudna, jednak poprawiają się oczekiwania przedsiębiorstw na przyszłość. W czwartym kwartale ubiegłego roku sprzedaż wyrobów przemysłowych, liczona w cenach

■ Darius Imbrasas Fot. Lb.lt

porównywalnych i po uwzględnieniu wpływu czynników sezonowych, spadła w ciągu kwartału o 2,1 proc. i nadal była ponad 2 proc. niższa niż przed rokiem. Chociaż dwie gałęzie działalności gospodarczej — przemysł rafineryjny i chemiczny — odpowiadały za większość spadku sprzedaży, to regres odnotowano również w przypadku wielu innych rodzajów działalności produkcyjnej.

— Z ważniejszych rodzajów działalności wzrósł obrót w przemyśle spożywczym, rynku usług naprawy

techniki, instalacji maszyn i urządzeń i in. Jeszcze zanim krzywa sprzedaży zaczęła powoli, ale energicznie rosnać, nastroje w przemyśle już się poprawiają. Wskaźnik zaufania produkcji przemysłowej w 2023 r. opublikowany przez Komisję Europejską ostatecznie był lepszy od 2022 r. — swoim optymizmem dzieli się główny ekonomista Banku Litwy.

WYCZYŚCIĆ MAGAZYN

Choć producenci nadal nie są usatysfakcjonowani poziomem zamówień, to zapasy magazynowanych wyrobów znacząco się zmniejszyły. Pozwala to oczekiwać, że w przyszłości sprzedaż ponownie będzie opierać się w większym stopniu na nowej produkcji niż na wcześniej skumulowanej. Ten optymizm częściowo potwierdzają rosnące od połowy ubiegłego roku oczekiwania dotyczące wolumenów produkcji w kolejnym kwartale. Pozytywne są także prognozy co do rozwoju popytu u głównych partnerów handlowych, który po trudnej drugiej połowie ubiegłego roku i początku tego roku powinien się umocnić.

15.>>

Zimno-gorąco, czyli jak będzie

Oczekuje się, że w tym roku aktywność gospodarcza Litwy nieco się ożywi. Rozpoczynając rok ze słabym wzrostem, rozwój gospodarczy powinien nabrać dynamiki i pod koniec roku zbliżyć się do pozytywnie długoterminowego trendu. Ożywienie to można wiązać zarówno z korzystniejszym rozwojem gospodarczym głównych partnerów handlowych, zwłaszcza krajów strefy euro, jak i bardziej zauważalnym wzrostem wydatków gospodarstw domowych na Litwie.

Inwestycje nadal będą rosły w wyniku sukcesywnie zwiększanych wpływów z UE. Ale spodziewaną aktywność gospodarczą mogą wyhamować takie czynniki, jak np. skutki zacieśnienia polityki pieniężnej wobec gospodarki strefy euro czy nasilenie konfliktów geopolitycznych.

14.>>

Wśród działalności sektora usług korzystnymi tendencjami wyróżniały się dobrze prosperujący rynek usług informacyjno-komunikacyjnych.

MARNY SEKTOR USŁUG

— Mniej korzystna była sytuacja w sektorze usług. Ze względu na słabnący popyt u głównych partnerów handlowych, obroty działalności transportowej i magazynowej są niskie, a litewska gospodarka, która od prawie dwóch lat nie rośnie, również nie stworzyła sprzyjających warunków do szybszego wzrostu sprzedaży w branży usług, jak np. usługi hotelarskie, zakwaterowanie i wyżywienie, działalność naukowa i techniczna — zaznacza Darius Imbrasas.

Z badań trendów biznesowych Komisji Europejskiej wynika, że wskaźnik zaufania do sektora usług w 2023 r. pogorszył się w ostatnim kwartale. Spółki te patrzą jednak optymistycznie na dalszy rozwój sytuacji — ich oczekiwania dotyczące wzrostu sprzedaży w kolejnym kwartale są najlepsze od początku ubiegłego roku.

NIEŻŁE Z BUDOWAMI

W 2023 r. aktywność sektora budowlanego w dalszym ciągu rosła, jednak zauważalnie wolniej niż w 2022 r. Średni wolumen robót w budownictwie, liczony w porównywalnych cenach i z uwzględnieniem wpływu czynników sezonowych, był nadal o prawie jedną piątą wyższy niż przed rokiem. Na dalszy rozwój budownictwa ma wpływ spadek zainteresowania mieszkańców mieszkaniem spowodowany zwiększonymi odsetkami kredytowymi w bankach.

W kolejnych kwartałach prawdopodobnie zmniejszy się również wolumen budowy budynków mieszkalnych. Można to przewidzieć po malejącej obecnie powierzchni mieszkaniowej nowo budowanych obiektów.

OPTYMISTYCZNE PROGNOZY

Ekonomista wskazuje też na fakt, że w miarę wyhamowania wzrostu cen, inflacji i uposażeń miesz-

■ W ostatnich miesiącach ub. r. sprzedaż wielu towarów rosła coraz szybciej

kańców, gospodarstwa domowe odważniej zwiększały wydatki na swoje potrzeby.

W IV kwartale 2023, w porównaniu do analogicznego z roku poprzedniego, obroty handlu detalicznego, wzrosły o 1,6 proc., ale w ostatnich miesiącach ub. r. sprzedaż wielu towarów rosła już szybciej, mniej sprzedawano jedynie paliwa samochodowego.

Stworzyło to warunki do coraz szybszego wzrostu siły nabywczej gospodarstw domowych. Poprawiły się także nastroje gospodarstw domowych — były prawdopodobnie najlepsze od początku pandemii Covid-19.

— Ludzie coraz bardziej pozytywnie oceniali zarówno zmiany swojej sytuacji finansowej w ciągu ostatniego roku, jak i oczekiwania co do jej rozwoju w kolejnych latach. Niewątpliwie wpływ na to miała także coraz bardziej optymistyczna ocena rozwoju gospodarczego całego kraju. Miało to także pozytywny wpływ na skłonność do zwiększonej konsumpcji. Np. pod koniec ubiegłego roku opinia o zasadności dokonywania w tym momencie większych zakupów była najlepsza od wiosny 2022 r. — podsumowuje Darius Imbrasas. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

■ W 2023 r. aktywność sektora budowlanego w dalszym ciągu rosła

Pałace wileńskie: pałac przy Dominikańskiej – siedziba szlacheckiego rodu Goreckich

Justyna Giedrojć

Już w XVI w. pojawiły się tu muryrowane budowle, niektóre z nich miały wodociąg, którym płynęła woda ze źródeł węgierskich. Od dawna stały tu dwa kościoły, św. Trójcy, obecnie świątynia Miłosierdzia Bożego oraz dominujący nad innymi budowlami – ogromny kościół Ducha Świętego. W 1806 r. przy Dominikańskiej otwarto pierwszą pocztę. Swoje pałace posiadali tu Sapiehowie.

PAŁACE PRZY DOMINIKAŃSKIEJ

W kamienicy pod nr 11 od XVII w. mieścił się pałac Pocięjów. Wiadomo, że odbudowany i powiększony po pożarze 1748 r. należał do wojewody trockiego Aleksandra Pocięja. Fasadę barokowej budowli zdobią płaskorzeźby dwóch jeźdźców, św. Jerzego i św. Marcina. Budynek nr 13 to znany od końca XVI w., przebudowany w końcu XVIII w. pałac Zawiszów. Fasada dawnej rezydencji Zawiszów utrzymana jest w stylu wczesnego klasycyzmu.

PAŁAC GORECKICH

W budynku pod nr 15 mieścił się pałac Goreckich. Wiadomo, że jeszcze w końcu XV w. stał w tym miejscu dwupiętrowy dom gotycki. W 1649 r. zakupiła go Akademia Wileńska. W pierwszej połowie XVIII w. dom przebudowano. W latach 1775-1790 budynek należał do rejenta grodzieńskiego Walentego Goreckiego, który przebudował go na pałac. W stylu dominuje wczesny klasycyzm.

Budowla składa się z pięciu połączonych ze sobą trzypiętrowych zabudowań. Wewnątrz znajdują się sklepienia krzyżowe i cylin-

Ulica Dominikańska jest jedną z najstarszych, a dawniej – jedną z najpiękniejszych ulic Wilna. Przy tej ulicy mieszkali magnaci, profesorowie uniwersytetu, znane osobistości.

Roman Gorecki urodził się w Paryżu i przez długie lata tam mieszkał

dryczne, w podwórzu galeria arkadowa. Tympanon, czyli wewnętrzne trójkątne pole frontonu, oraz attyka ozdobione są girlandami o motywach roślinnych, ornamentami oraz płaskorzeźbami w

kształcie ludzkich głów. Narożnik pałacu uwydatnia okrągła wieżyczka. Do 1950 r. symetryczna do niej znajdowała się przy ul. Gaona. Podczas II wojny światowej dwie wieżyczki stanowiły bramę, która prowadziła do getta żydowskiego.

SKONFISKOWANY PAŁAC

Źródła historyczne podają, że już na początku XIX w. pałac należał do rodziny Mejerów. Wiadomo, że Frydrych Mejer brał udział w powstaniu listopadowym. Po upadku zrywu pałac został skonfiskowany przez władze carskie. W 1909 r. została przeprowadzona częściowa rekonstrukcja. Budowlę zaadaptowano na cele mieszkaniowe. Różni ludzie mieszkali tu do 1984 r. W 1985 r. przeprowadzono kolejną rekonstrukcję budynku.

17.>>

■ Pałac Goreckich mieścił się przy ul. Dominikańskiej w budynku pod nr 15

16.>>

Obecnie mieszczą się tu różne instytucje, galeria litewskiej sztuki ludowej.

GORECCY HERBU DOŁĘGA

Szlachecki ród Goreckich (herbu Dołęga) był szczególnie ceniony w Wilnie i na dawnych Kresach Rzeczypospolitej. Jednym z czworga dzieci Walentego Goreckiego (zm. ok. 1812) i Anny z Reuttów był Antoni Gorecki (1787–1861), poeta polski, uczestnik powstania listopadowego, naczelnik Głównego Komitetu Powstańczego w Wilnie. W 1832 r. wyemigrował do Francji. Tu utrzymywał bliskie kontakty z Adamem Mickiewiczem. W pałacu przy ul. Dominikańskiej Antoni Gorecki spędził prawdopodobnie dzieciństwo i lata młodości, bo już na początku XIX w. pałac należał do Mejerów.

— Antoni Gorecki walczył po stronie francuskiej w kampanii 1812 r. Po bitwie pod Mołajskiem Napoleon mianował go kawalerem Legii Honorowej. Klęska wojsk francuskich była dla niego ogromnym przeżyciem. Wiadomo, że niedługo przed wkroczeniem wojsk armii Napoleona do Wilna ojciec Antoniego, Walenty, sprzedał pałac przy Dominikańskiej. Jak się okazało, był niezwykle przezorny, obawiał się, że w przypadku klęski Napoleona władze carskie skonfiskują pałac, bo przecież jego syn Antoni walczył w szeregach armii francuskiej. Przypuszcza się, że podczas powstania listopadowego w pałacu mieściła się siedziba Głównego Komitetu Powstańczego, któremu przewodniczył Antoni. Po upadku insurekcji pałac, który miał już wówczas innych właścicieli, skonfiskowano — opowiada o swoim praprapradziadku Roman Gorecki.

Tak się składa, że rozmówca „Kuriera Wileńskiego” jest także potomkiem Adama Mickiewicza.

Urodził się w Paryżu i przez długie lata tam mieszkał.

MAJĄTEK W DUSINIENTACH

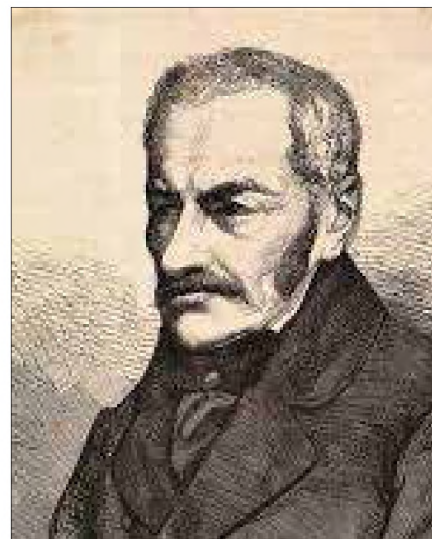
— W 1818 r. Antoni ożenił się z Weroniką Eydziatowicz, córką ziemianina z woj. augustowskiego. Młode małżeństwo zamieszkało

w Dusiniętach. Poeta przebywał zarówno w Wilnie, jak i w rodzinnym majątku. Niedługo później urodził się syn Tadeusz, następnie syn Ludwik oraz córki Róża, Kamila i Anna. Po upadku powstania rodzina musiała wyemigrować do Francji. Rząd carski wkrótce skonfiskował rodzinny majątek w Dusiniętach — kontynuuje Roman Gorecki.

ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA Z MARIĄ MICKIEWICZÓWNĄ

Antoni Gorecki przyjaźnił się z Adamem Mickiewiczem.

— W 1857 r. syn Antoniego, a mój prapradziadek Tadeusz Gorecki, ożenił się w Paryżu z Marią Mickiewiczówną, najstarszą córką Adama i Celiny (z Szymanowskich) Mickiewiczów. Tadeusz był utalentowanym artystą malarzem. Wśród dzieł są też portrety jego teścia Adama Mickiewicza. Obrazy Tadeusza Goreckiego są m.in. w zbiorach Litewskiego Muzeum Sztuki w Wilnie. Przed śmiercią Tadeusz odwiedził Litwę. Jego syn Ludwik, znany paryski oftalmolog, przed II wojną światową też przyjeżdżał do Wilna. Wówczas odwiedził dawny rodzinny majątek w Dusiniętach. W 1955 r. miejscowość tę odwiedził także syn Ludwika, Jerzy Gorecki, dziennikarz

Antoni Gorecki (litografia Wojciecha Gersona) Fot. vle.lt

francuski — rozmówca opowiada o dziejach swego rodu.

W Paryżu z inicjatywy Antoniego Goreckiego powstała polska szkoła, która istnieje do dziś.

— Był on także jednym ze współzałożycieli cmentarza Les Champeaux w miasteczku Montmorency. Miejsce to często jest zwane nekropolią polskiej emigracji. Na Panteonie tym spoczęli obaj moi praprapradziadkowie, Antoni Gorecki i Adam Mickiewicz — mówi Roman Gorecki.

W 1890 r. zwłoki wieszczki przeniesiono i uroczystie pochowano na Wawelu. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

Trójkątne pole frontonu ozdobione jest girlandami o motywach roślinnych, ornamentami oraz płaskorzeźbami w kształcie ludzkich głów

Kalinowcy w Wilnie: „Nikt nie chciał umierać za Gdańsk. W efekcie zginęło 50 mln ludzi”

Apolinary Klonowski

W Wilnie 31 stycznia odbyło się spotkanie z Pułkiem Kalinowskiego. Frekwencja była liczna, na spotkaniu był nowy kapłan tworzącego się prawosławnego kościoła na Litwie podległego Konstantynopolowi, a także Litwin, który z ust kalinowców chciał usłyszeć, czy jego kraj powinien obawiać się ideologii litwinizmu.

Obecni byli nawet dziennikarze francuscy z portalu Le Point, którzy przyjechali opisywać nastroje w krajach Wschodniej Europy przed zbliżającą się drugą rocznicą początku wojny na Ukrainie.

Wydarzenie zorganizowało Towarzystwo Białoruskiej Kultury na Litwie, w skrócie TBK. Przewodniczący Alaksander Adamkowicz otworzył spotkanie, podziękował żołnierzom za przybycie.

Na stole ustawiono dwie chorągiewki — „biała-czerwona-białych”, czyli biało-czerwono-białą oraz litewską trójkolorówkę. Pod chorągiewkami — białoruska flaga z symboliką pułku. Na pianinie obok zawieszono już dwie duże flagi — do białoruskiej dołączyła też flaga ruchu białoruskich nacjonalistów, RUCH. Miecz umieszczony w krzyżu jagiellońskim na czarnym tle od razu przykuł uwagę.

„Szanowni państwo, dziękuję, żeście przyszli na nasze spotkanie, które zaszczyt ma organizować TBK tu w Wilnie. Jest nasza nadzieja, Pułk Kalinowskiego, na co czeka Białoruś, aż pułk wyzwoli. tu słowa przekazuje im, tylko proszę trzymać się ram czasowych” — mówił przewodniczący TBK Alaksander Adamkowicz.

PIERWSZE WAŻNE DECYZJE PODJĘTO W 2014 R.

Głos zabrał dowódca pułku, Dzianis „Kit” Procharau.

„Dziękujemy, żeście przyszli, chciałbym powiedzieć, że w ogóle

■ Dzianis „Kit” Procharau, dowódca

dziękujemy tym, którzy wspierają nasz oddział od początku. Trzeba to robić też teraz, bo aktualność wsparcia nie zmienia się. Niestety, wojna trwa. Rozmawiać będziemy krócej niż by się chciało, ale cieszymy się widząc takie audytorium” — zaczął „Kit”.

Głos przejął Wadzim Kabanczuk, zast. dowódcy pułku.

„Gdy w 2014 pierwsi ochotnicy pojechali na front, to zrozumieliśmy, że zaczęła się wojna. Zrobiliśmy błąd — daliśmy imperium czas, by zebrać siły i imperium uderzyło z kilku kierunków, także z Białorusi. Wtedy zrozumieliśmy, że wolna Białoruś niemożliwa jest bez wolnej Ukrainy. Wtedy, w 2014 r., w całej Ukrainie walczyło 20 Białorusinów. Większość tzw. Białorusinów niestety walczyło po stronie wroga” — wspominał z rozgoryczeniem.

Tymczasem „Kit” opisał pierwsze walki i pierwsze bolesne ofiary: „Pierwsze ciężkie rozstania, »Lićwin«, ranny Siarhiej, ja byłem ranny w walkach kijowskich, wtedy w wielkości batalionu byliśmy. Stało pytanie przed nami, czy zostajemy w ZSU (siłach ukraińskich — przyp. red.) jako niewielka grupa, gdzie nie mamy wpływu na nic, albo

wykorzystujemy szansę na wolną Białoruś, robimy armię nakierowaną narodowo. Tak powstało centrum mobilizacyjne w Warszawie, w innych miastach, powstał Batalion Western, teraz Kościuszko — jednostka dla cudzoziemców. To wszystko ogólna wielka praca na jeden cel — wolna Białoruś”.

„Realia są takie, że nie wszyscy w Europie rozumieją, niestety, na ile kwestia wojny jest aktualna. Rozmawialiśmy i mamy nadzieję, że udało się zdjąć różowe okulary. Teraz Europa jest pod zasięgiem uderzenia, wojna ta nie zniknie, jeśli nikt jej nie wygra. Rosyjskie imperium trzeba zniszczyć, aby jego siła przestała być zagrożeniem” — wyjaśnił.

I od razu wyjaśnił, co pokonanie Rosji ma do wolnej Białorusi. „Czemu dla Białorusinów to ważne? Bo bez wsparcia rosyjskiego imperium, na jakie liczy Łukaszenka, będzie szansa na wyzwolenie Białorusi” — konstatował „Kit”.

Zastępca dowódcy odniósł się do obaw, że wojna wciąż trwa, a na Białorusi pojawia się broń nuklearna.

„Całkiem normalne, że ludzie starają się o tym nie myśleć, bo z tym żyć jest ciężko. Ale trzeba rozumieć, że bezpieczeństwo z dnia na dzień zwiększa się. Informacje o broni jądrowej na Białorusi nie dodają bezpieczeństwa w regionie i Litwa to rozumie jak nikt inny. Według najnowszych informacji zaczyna się budowa linii obronnej państw bałtyckich i wiemy, że dalszym krokiem jest napad na Polskę i kraje bałtyckie, przejście przesmyku suwalskiego” — odniósł się do ostatnich wydarzeń.

Odwołał się także do historii, aby wyjaśnić, dlaczego nie można zagrożenia ignorować.

„Historyczna odskocznia — w 1938 nie chcieli zdenerwować Hitlera, oddali Czechosłowację. A w 1939 r. był popularny okrzyk: »Nikt nie chce umierać za Danzig«.

18.>>

I doszło do tego, że zginęło 50 mln ludzi. To jest ta sama sytuacja. Jeśli Ukraina nie wytrzyma, następna będzie Litwa i Polska. To historyczny aksjomat, nie opinia” — twardo zaznaczył.

„NA LITWIE CZY NA ŻMUDZI?”

Mikrofon powędrował do młodego chłopaka, który zwrócił się po litewsku, a jego pytanie tłumaczyła koleżanka na rosyjski, który też jest zrozumiały dla Białorusinów.

„Dziękuję, że walczyacie o naszą wolność. Mam niewygodne pytania na temat waszych poglądów historycznych i poglądu na Litwę, konkretnie na temat litwinizmu. Litwiniści twierdzą, że my nie jesteśmy Litwini, tylko Żmudzini, którzy ukradli waszą historię. Nazywają nas Żmudzinami i tak dalej. Odpowiedzcie na pytanie — w jakim kraju teraz jesteśmy? Na Litwie czy na Żmudzi?” — lekko zdenerwowany zapytał uczestnik.

Z ODPOWIEDZIĄ POSPIESZYŁ KABANCZUK.

„To oczywiście, że na Litwie i mówimy, że to Litwa. Rozumiemy wasze obawy, sami oglądaliśmy, jak nasi przyjaciele Litwini przysyłali prowokacyjne rolki (krótkie filmiki z internetu), w których łamaną litewszczyzną opowiadano bzdury o Litwie. To idzie specjalna praca, aby nas pokłócić. Metodyka nie zmienia się od wieków — bo długo stosowana działa. Zostawmy dyskusje historyczne historykom, a my zajmijmy się tym, co nas jednoczy. Jest wspólny wróg. Stalinowskie imperium do łagrów pędziło i Litwinów, i Białorusinów, i Ukraińców. Odbijmy się od tego imperium, rozwalmy je, a wtedy prowadźmy debaty polityczne” — zachęcił Wadzim Kabanczuk. — Wszyscy zdrowi na umyśle Białorusini rozumieją, że nikt nie będzie prowadził wojskowej ekspansji, żeby zabrać kawałek ziemi. To jest barbarzyństwo w XXI wieku. To robi tylko Rosja. I ich trzeba zatrzymać” — zakończył.

■ Wadzim Kabanczuk, zast. dow.

Wypowiedź Wadzima publiczność przyjęła brawami. Litwin również pokiwał głową zadowolony i podziękował niemo za odpowiedź. Do wypowiedzi Kabanczuka dopowiedział swoje „Kit”. „Akcentujmy naszą uwagę na to, co teraz się odbywa. Teraz dzieje się nowa historia naszych narodów, jednoczymy się, wybudujmy nową siłę, która będzie wspólna, a nie będzie szukać waśni historycznych pomiędzy sobą. Teraz tworzymy nową historię, historię, w której jesteśmy przyjaciółmi” — wystosował apel.

Poruszono też temat wybór do tworzących się struktur środowiska prodemokratycznych Białorusinów na świecie. Wadzim konstatował to słowami: „Wszyscy rozumiemy — wojskowi rozmawiają z wojskowymi, politycy z politykami. Reprezentacja polityczna jest oczywiście konieczna”.

— Wszyscy zdrowi na umyśle Białorusini rozumieją, że nikt nie będzie prowadził wojskowej ekspansji, żeby zabrać kawałek ziemi. To jest barbarzyństwo w XXI wieku. To robi tylko Rosja i ich trzeba zatrzymać — zaznaczył Kabanczuk, zastępca dowódcy.

KOGO NAJBARDZIEJ BRAKUJE NA FRONCIE?

Padło pytanie o najpotrzebniejsze na froncie role.

„Idziemy do stworzenia armii, która pójdzie na Białoruś. Bardzo ważne są drony — potrzebni są operatorzy dronów, którzy są oczami i artylerii, i piechoty, osłaniają. Bez dronów praktycznie nie możemy pracować. Potrzebni więc są operatorzy dronów, także kierowcy. To są te specjalizacje, które na froncie zawsze są potrzebne. Praca piechoty jest bardzo specyficzna, także na psychologicznym gruncie, trzeba być człowiekiem przygotowanym. To więc pytanie na wasze pytanie — kto w czym może się odnaleźć”.

Pytanie zadał obecny na spotkaniu kapłan tworzącego się Kościoła prawosławnego na Litwie podległego Konstantynopolowi. „Wiadomo, że prawosławna cerkiew Ukrainy podtrzymuje ZSU i pracują kapelani wojskowi. Czy Pułk Kalinowskiego otrzymuje tę pomoc ze strony cerkwi? Czy jest taka potrzeba u naszych żołnierzy, aby taką pomoc otrzymać?” — zapytał. Żołnierze odpowiedzieli, że taką pomoc pułk otrzymuje i zawsze jest potrzebna.

Następnie rozmawiano o 2020 r., który potraktowano jako sygnał, że Białorusini nie chcą dyktatu.

PRZEWAGA ROSJI: BEZWZGLĘDNOŚĆ WOBEC ŻYCIA LUDZKIEGO

„Wydarzenia 2020 r. pokazały, że czegoś takiego nie było — setki tysięcy wyszło na ulice i można powiedzieć, przeprowadzili narodowe referendum, że nie chcą już żyć pod tym reżimem, pod reżimem Putina. Myślę, że nas poprą, także armia białoruska, gdzie mnóstwo jest racjonalnych ludzi, a nie ma tam wielu lojalnych wobec Łukaszenki. Widzieliśmy to w 2022 r. na Ukrainie. Mocno pracowali z politrukami, ale nie potrafili zmusić wojska do ruszenia do pełnej walki” — Kabanczuk przypomniał problemy wojsk Białoruskich na początku wojny. ■

Fot. Apolinary Klonowski

Kalinowcy krytycznie o 2020: „Białorusini w poniedziałek po prostu poszli do pracy”

Apolinary Klonowski

„Kurier Wileński” również miał możliwość zadać pytanie. Zapytaliśmy o plany po wyzwoleniu kraju. Odpowiedzi udzielił Kabanczuk. Jak zauważył, „Białorusini świetnie wiedzą, co robić z krajem po wyzwoleniu, niektórzy już 20 lat jeżdżą na seminaria, zaraz sami będą mogli wykłady prowadzić”.

— Lubimy mówić o tym, co zrobimy po wyzwoleniu, ale mało mówimy o tym, co trzeba zrobić, aby kraj wyzwolić. U nas edukowany naród, który zrobił błąd w 1994 r., chociaż większość zagłosowała inaczej. Teraz dzieci, wnuczkowie wychodzą na ulice. My wiemy, co robić z krajem. Nie trzeba roweru wymyślać na nowo, przywrócimy konstytucję z 1994 r., przeprowadzimy wolne wybory pod obserwatorami międzynarodowymi, stworzymy władze niezależne. Nasza opozycja jeździ na seminaria 20 lat, mogą już sami odczytywać wykłady, jak co zakładać. Pod tym względem Białorusini są gotowi, jestem przekonany — z uśmiechem i żartem odpowiedział żołnierz.

— Mogę osobisty rachunek wystawić audytorium. Gdzie byli w 1996 r., kiedy Łuka (Łukaszenka — przyp. red.) przeprowadzał zamach, gdzie byli wszyscy w 2001 r., gdy zajęliśmy Pałac Związków Zawodowych. Byłem na wszystkich demonstracjach, prócz kilku tuż przed migracją — przechylił temat Kabanczuk.

Dalej żołnierz skrytykował Białorusinów za chwiejną postawę w 2020 r. Jednak zauważył, że „może to jeszcze wyjdzie na korzyść”.

— Trzeba zadać sumieniu narodu pytanie kluczowe. Bądźmy obiektywni i szczerzy — w 2020 roku Białorusini obudzili się, ale nie byliśmy gotowi zrzucić dyktaturę. Może to wyjdzie na korzyść, aby w przyszłości nie powtórzyć błędów. Ale bardzo ważna rzecz — w 2020 r. gdybyśmy zdjęli Łukaszenkę, następny etap to wojna z Rosją. Czy byli Białorusini o niepodległość walczyć? Ukraińcy byli. I oni na to pytanie odpowiedzieli swoją krwią,

uporem. Pierwsze co robili Ukraińcy na dwóch majdanach, to stworzyli Plac Wolności, obronili go. Wznosili okrzyk „przechodźcie na naszą stronę”. Wszyscy rozumieli, gdzie trzeba przechodzić. A Białorusini w poniedziałek szli na pracę (9 sierpnia 2020 r., czyli sfalszowane wybory i pierwsze dowody na fałszerstwo, miał miejsce w niedzielę — przyp. red.) — mówił Kabanczuk.

— Dzianis (Procharau — przyp. red.) i chłopcy pisali i wysyłali filmy do Swiatłany Cichanouskiej, co trzeba dalej robić. Przeprowadzić inaugurację, założyć gwardię obrony. Obywatele byli niegotowi. Pierwsze, co robi rewolucja, to otwiera więzienia, wypuszcza swoich bohaterów. Wiemy, że nic wtedy takiego się nie wydarzyło. Ludzie siedzą do tej pory. To ból, bo tam siedzą moi przyjaciele, krewni, stalinowskie terminy mają. Jedyna możliwość to zrobić pięść, polityczną i wojskową. Tylko ten język rozumie Putin i Łukaszenka — podsumował.

TAK WYZWOLONO EUROPE; WZIĘTO BERLIN, ZGASZONO NAZIM

Kabanczuk zamknął spotkanie wypowiedzią ostatnią:

— My walczyliśmy za wolność Ukrainy, a jak wyzwolimy Białorusi? Nie-

którzy mówią — „nie dadzą nam pozwolenia, zabiorą broń, oddadzą Łukaszenkę”. Te narracje teraz są rzucane. Powiem, abyście uswiadomili to sobie — Ukraińcy nigdy nie przebaczą tego, co wydarzyło się 2022 r. Nie wybaczą tych 700 rakiet, co poleciały, nie przebaczą Buczy, Irpienia, mordów. Łukaszenka i jego banda zapłacą za to. Jak wyzwolimy Białorusi? Tak, jak wyzwoliło się wiele krajów w Europie. Hitlerowska rzesza została zgaszona w Berlinie. Berlin wzięto, Hitler zastrzelił się. I tym wyzwolono Norwegię, Danię, Grecję, Albanie. Tam nie było wojskowych działań, choć były one pod nazistowską okupacją. Po upadku Rosji reżim na Białorusi nie wytrzymał nawet miesiąc. Przyjdziemy posprzątać jako Białorusini, obywatele, mamy do tego pełne prawo. A dalej to sprawy techniczne — zakończył i odłożył mikrofon.

Zbrojne ramię Białorusi skończyło swoją podróż dzień później, w Warszawie. Dowódcy wrócili na front. Biorąc pod uwagę aktywną postawę kalinowców, co daje najsilniejszy mandat do wypowiedzania się o przyszłości narodu, krytyczne uwagi wywołały dyskusję w publiczności, która trwała jeszcze po zakończeniu spotkania. ■

Wściekłość narodu wybuchła po ogłoszeniu wyników wyborów. Rano jednak protestujących było mniej, przybywało po godzinach pracy **Fot. Telegram**

Badania medyczne: kiedy płaci pacjent, a kiedy Państwowa Kasa Chorych?

Honorata Adamowicz

Państwowa Kasa Chorych przypomina osobom objętym obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, które posiadają skierowanie od lekarza specjalisty, aby nie spieszyły się z opłacaniem drogiej badań i zabiegów z własnej kieszeni. Ich koszty pokrywane są przez Fundusz Obowiązkowego Ubezpieczenia Zdrowotnego.

Obecnie drogie badania obejmują: tomografię komputerową, rezonans magnetyczny, monitorowanie ludzkiego wirusa niedoboru odporności (HIV), diagnostykę zapalenia wątroby typu C, badania genetyczne i inne. Procedury o wysokich kosztach obejmują także prostą hemodializę, terapeutyczną operację grawitacji krwi, natlenianie hiperbaryczne.

JEŚLI JUŻ ZAPŁACIŁEŚ

„Jeśli pacjent zapłacił za usługę medyczną, ale uważa, że jego prawa zostały naruszone, powinien najpierw skontaktować się z kierownictwem danej placówki opieki zdrowotnej, w której otrzymał usługę. Pacjenci mają prawo zwrócić się do organów publicznych rozpatrujących skargi pacjentów, jeśli są niezadowoleni ze sposobu, w jaki placówka opieki zdrowotnej rozpatruje ich skargi. Placówka opieki zdrowotnej musi zbadać sytuację i udzielić pisemnej odpowiedzi w ciągu 20 dni roboczych od daty otrzymania skargi od pacjenta.

Jeśli placówka opieki zdrowotnej nie udzieli odpowiedzi w ciągu 20 dni roboczych, pacjent ma prawo skierować skargę do innych organów, przesyłając kopię skargi zaadresowanej do placówki opieki zdrowotnej” — poinformowano „Kurier Wileński” w Państwowej Kasie Chorych.

SKIEROWANIE WYSTAWIA TYLKO LEKARZ SPECJALISTA

Skierowanie na niezbędny kosztowny test lub procedurę może

Koszty drogiej badań pokrywane są przez Fundusz Obowiązkowego Ubezpieczenia Zdrowotnego **Fot. Marian Paluszkiewicz**

zostać wystawione przez lekarza specjalistę świadczącego specjalistyczne ambulatoryjne usługi opieki zdrowotnej na poziomie średnim i wyższym. Lekarz rodzinny nie może przepisać tych badań, ponieważ ich przepisanie i ocena wykraczają poza jego kompetencje.

Skierowanie jest ważne przez 180 dni, czyli czas potrzebny na zarejestrowanie się na badanie lub zabieg. Wszystkie kosztowne badania i procedury mogą być przeprowadzane w szpitalach i klinikach, a także w specjalistycznych placówkach medycznych. Pacjenci mogą wybrać placówkę, w której zostanie przeprowadzone badanie lub zabieg. Aby jednak usługa była refundowana przez Fundusz Obowiązkowego Ubezpieczenia Zdrowotnego, ważne jest, aby wybrana placówka medyczna miała umowę z terytorialną kasą chorych.

KOMU SIĘ SKARŻYĆ?

„Jeśli pacjent skontaktuje się z instytucją opieki zdrowotnej i nie otrzyma odpowiedzi lub nie będzie zadowolony z odpowiedzi instytucji, może odwołać się do Państwowej Kasy Chorych w sprawie

praw, które jego zdaniem zostały naruszone w związku z kwestiami dotyczącymi obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Może zwrócić się też do Państwowej Służby Akredytacyjnej ds. Działalności Opieki Zdrowotnej przy Ministerstwie Ochrony Zdrowia w sprawie jakości i dostępności usług. Po otrzymaniu skargi od pacjenta, specjaliści z kas chorych przeprowadzają kontrolę. Jeśli okaże się, że pacjent nie powinien być płacić, ale już zapłacił, instytucja jest zobowiązana do zwrotu pacjentowi zapłaconych pieniędzy. Pacjenci są informowani o wynikach kontroli i proszeni o kontakt z placówką w celu uzyskania zwrotu kosztów” — poinformowano nas w Państwowej Kasie Chorych.

***

Według danych Państwowej Kasy Chorych, w ubiegłym roku na Litwie wykonano ponad 778 000 kosztownych badań i zabiegów. To o około 14 proc. więcej niż w 2022 r.

Pacjenci mogą przysłać swoje pytania na ogólny adres e-mail Funduszu Ubezpieczeń Zdrowotnych: info@vlk.lt lub dzwonić pod nr +370 5 232 2222. ■

Włącz czujność: o chorobach zapalnych jelit, które mogą prowadzić do raka

4 lutego obchodzony był Światowy Dzień Walki z Rakiem, mający na celu zachęcenie społeczeństwa do wykonywania badań profilaktycznych i przede wszystkim — dbania o siebie.

Tym razem warto poświęcić więcej uwagi chorobom przewlekłym, które w przypadku braku leczenia mogą doprowadzić do schorzeń onkologicznych.

CHOROBY ZAPALNE JELIT

Jest to grupa schorzeń autoimmunologicznych, które wiążą się z przewlekłym stanem zapalnym w przewodzie pokarmowym. Przyczyny tych chorób nie są do końca poznane, ale uważa się, że wpływ na nie mają trzy uwarunkowania: genetyczne, środowiskowe (niezdrowa dieta i styl życia), ale też autoimmunologiczne (nasz układ odpornościowy uznaje swoje własne komórki za obce i próbuje je zwalczać). Postępujące zakażenie z czasem zaczyna dawać objawy ze strony narządów lub nawet całych układów w organizmie.

Do nieswoistych zapaleń jelit zalicza się wrzodziejące zapalenie jelita grubego i chorobę Leśniowskiego-Crohna. Do tych chorób zalicza się też niezdefiniowane mikroskopowe zapalenia jelita grubego.

Wrzodziejące zapalenie jelita grubego jest chorobą błony śluzowej — najbardziej wewnętrznej, środkowej warstwy jelita grubego, czyli końcowego odcinka przewodu pokarmowego.

Natomiast choroba Leśniowskiego-Crohna może dotyczyć wszystkich odcinków przewodu pokarmowego, najczęściej jednak lokalizuje się w końcowym odcinku jelita cienkiego i w jelicie grubym, a prócz błony śluzowej zapalenie obejmuje głębiej położone ściany przewodu pokarmowego: błonę podśluzową, mięśniową. Choroba ta może mieć charakter drażący, penetrujący i częściej doprowadza do powikłań, częściej też wymaga leczenia operacyjnego.

■ Fot. opr. cyfr. A.K.

OBJAWY CHORÓB

Zachorować można w każdym wieku, ale, jak wskazują statystyki, najczęściej są to ludzie młodzi, od nastolatka do „czterdziestki”. Z tym, że wrzodziejące zapalenie jelita dotyczy najczęściej osób około trzydziestki. Objawy jednej i drugiej choroby dotyczą też ludzi starszych. Trzeba zaznaczyć, że obie choroby zaliczane są do przewlekłych i trzeba z nimi zmagać się do końca życia.

Wrzodziejące zapalenie jelita grubego to zazwyczaj odbytnica, ale też te wyżej położone odcinki jelita grubego. Nasilenie objawów i ich intensywność zależy od tego, jak długi odcinek jelita jest chory. Stan zapalny błony śluzowej powoduje zbyt częste wypróżnianie, zwykle biegunkę z krwistą wydzieliną. Same opróżnienia są bolesne, występują skurcze i bóle brzucha — jest to więc stan, który powinien chorego zaniepokoić. Poza tym zauważalne jest nagłe chudnięcie, występuje stan gorączkowy, brak apetytu i ogólne osłabienie.

W chorobie Leśniowskiego-Crohna, która częściej dotyczy jelita cienkiego, objawem jest też biegunka, ale rzadziej obserwuje się krew. Objawy

są ogólnie podobne — też występuje osłabienie, chudnięcie, niedokrwistość, brak apetytu.

JAK UNIKNĄĆ RAKA?

Pacjenci cierpiący na nieswoiste choroby zapalne jelit są narażeni na zwiększone ryzyko rozwoju raka. Jest to związane z tym, że przewlekły proces zapalny błony śluzowej może powodować niekorzystną przebudowę błony i powstanie w niej zmian przedrakowych, które, jeśli nie zostaną w porę usunięte, mogą przekształcić się w raka jelita grubego. To jest efekt przewlekłego zapalenia błony śluzowej i dotyczy pacjentów zarówno z wrzodziejącym zapaleniem jelita grubego o dużym zasięgu, jak i z chorobą Leśniowskiego-Crohna z zajęciem o dużym zasięgu. O dużym zasięgu mówimy wtedy, kiedy zajęta jest lewa połowa jelita bądź nawet całe jelito. To ryzyko nie dotyczy pacjentów z łagodniejszą formą, kiedy choruje na przykład sama odbytnica (to jest 15-20 cm jelita grubego). To ryzyko jest takie samo jak w populacji ogólnej.

Pacjenci nie powinni bać się raka jelita grubego, tylko powinni przechodzić badania przesiewowe, na które kieruje lekarz rodzinny. Zwiększone ryzyko dotyczy osób z dużym zasięgiem choroby. Jelito grube ma ok. 80 do 100 cm długości i im dłuższy zmieniony jest odcinek zapalny, to ryzyko jest większe. Drugim czynnikiem jest czas trwania choroby. Trzecim — aktywność choroby w czasie jej trwania. Są osoby z niezwykle łagodnym przebiegiem, które mają jeden czy dwa rzuty choroby, łatwo poddające się leczeniu farmakologicznemu, przyjmują leki, pozostają pod kontrolą, choroba nie dokucza im specjalnie. Są jednak osoby, u których choroba przebiega ciężiej albo bardzo ciężko.

22.>>

Trudno jest im uzyskać remisję kliniczną (czyli okres bez objawów), trudno jest wygoić błonę śluzową, czasami się to wręcz nie udaje. Takie osoby są najbardziej narażone na raka jelita grubego.

Ważny jest wywiad rodzinny, ponieważ bliski krewny, krewny I stopnia, który cierpiał na raka jelita grubego, jest obciążeniem, zwłaszcza, jeżeli takie rozpoznanie nastąpiło u krewnego przed 50. rokiem życia. W diagnozie najważniejsze są badania endoskopowe. Jak dotąd żadne inne badanie nie może zastąpić kolonoskopii.

CZY BADANIE JEST GROŹNE?

Pobranie wycinka jest konieczne, aby stwierdzić, czy nie doszło do rozwoju nowotworu albo zmian przedrakowych. W badaniu endoskopowym „szuka się” raka, ale istotne są też są wszelkie zmiany przedrakowe, bo nimi można się jeszcze zająć i je leczyć. Te zmiany przedrakowe to są zwykle zmiany polipowate, gruczolowate. Usunięcie polipa leczy chorego i zapobiega rozwojowi raka.

Nie każde pobranie wycinka jest groźne i nie zawsze jest wskazaniem do operacji. Wszystko zależy od tego, w obrębie jakiej zmiany wykryta jest dysplazja, jakiego ona jest stopnia.

Nieswoiste choroby zapaleń jelit zwiększają ryzyko innych nowotworów. Ma to znaczenie u pacjentów mających jeszcze inne współistniejące choroby.

KTO JEST SZCZEGÓLNIENI NARAŻONY?

Naukowcy i lekarze nie znają wciąż jednej, wiodącej przyczyny tego rodzaju chorób. Stwierdzono natomiast, że częściej chorują na nie mieszkańcy krajów rozwiniętych. Wiadomo też, że istnieje wiele czynników, które mogą wpływać na istotne dla rozwoju choroby zmiany w funkcjonowaniu układu immunologicznego. Są wśród nich zarówno czynniki genetyczne, jak i środowiskowe. Należą do nich na przykład zaburzenia mikroflory jelitowej. Przywrócenie prawidłowej flory bakteryjnej, na co wpływa m.in. dieta, a także unikanie zakażeń w obrębie przewodu pokarmowego, istot-

nie zmniejsza ryzyko chorób. Aby zmniejszyć ryzyko zachorowania na raka jelita grubego, warto zadbać o dietę bogatą w błonnik, warzywa i owoce przy jednoczesnym ograniczeniu spożycia nasyconych kwasów tłuszczowych i czerwonego mięsa. Należy zrezygnować z palenia tytoniu oraz nadużywania alkoholu.

Choroby zapalne jelit są trudnymi chorobami, im wcześniej zgłosimy problem lekarzowi, tym lepiej. Niech to nie trwa latami, bo jak wskazują lekarze, w większości przypadków zgłaszają się pacjenci z długoletnimi, przewlekłymi stanami zapalnymi. W dzisiejszych czasach bardzo rozwinięta jest terapia biologiczna, która rokuje dobre leczenie nieswoistych zapaleń jelit.

JAKA SYTUACJA NA LITWIE?

Rak jelita grubego jest jednym z najczęściej występujących nowotworów złośliwych w Europie.

Na Litwie na tę chorobę w ostatnich latach zachorowało ponad 6 200 osób. Zachorowalność co roku wzrasta. Głównymi czynnikami ryzyka zachorowania na raka jelita grubego są czynniki związane: ze stylem życia, wiekiem, małą aktywnością fizyczną, płcią (zachorowalność mężczyzn większa niż kobiet), uwarunkowania genetyczne, przewlekłe choroby zapalne, dieta.

Przeciętna osoba ma ok. 5 proc. ryzyka zachorowania na raka jelita grubego w ciągu życia.

Ważne są badania wykrywające te choroby. Badania przesiewowe i badanie wczesnej diagnostyki raka jelita grubego zaczęto praktykować od 2009 r., najpierw w rejonach wileńskim i kowieńskim. Od 1 lipca 2014 r. program ten rozprzestrzeniono w skali całego kraju.

Co dwa lata zalecane są badania profilaktyczne dla mężczyzn i kobiet w wieku 50-74 lat. Lekarz rodzinny kieruje osobę na badanie kału na obecność krwi utajonej. Jeżeli test jest pozytywny, konieczne jest badanie endoskopowe, czyli kolonoskopia. A jeżeli są wskazania – pobranie wycinka do badania histopatologicznego.

Niestety, badania profilaktyczne są dosyć pasywne, według ostatnich badań stwierdza się, że tylko co czwarta osoba zwraca się na badania skринingowe. Na wymienione badania zawsze mogą być skierowane osoby, które są zaniepokojone stanem swojego zdrowia.

***

Artykuł opiera się na: materiałach edukacyjnych o chorobach zapalnych jelit przygotowanych przez Europa Colon Polska, przy współpracy dr hab. Edyty Zagórowicz. Informacje na temat sytuacji profilaktyki i zapobiegania chorobom jelit na Litwie – lekarz onkolog radioterapeuta dr Violeta Nevulis-Obuchovska. ■

Opr. Brenda Mazur

Wrzodzące zapalenie jelita dotyczy najczęściej osób około trzydziestki
Fot. Freepik.com

Siemanko! Oto rozpoczął się drugi miesiąc nowego 2024 roku. Jest to ostatni miesiąc zimy, który często bywa baaardzo zimny. Miejmy jednak nadzieję, że najgorsze mrozy są już za nami. Luty nie jest zwyczajnym miesiącem, różni się od swych jedenastu braci: raz jest krótszy, raz – dłuższy, a w sumie i tak liczy mniej dni niż każdy inny.

Luty – drugi miesiąc w roku wg używanego skiego, ma 28 dni, a w latach przestępnego badacza języka polskiego Brückzów. Dawniej nazywany również sieczeń została zapożyczona przez większość – wiosna już się zapowiada! Co prawda czyłam i usłyszałam – a może najpierw wie. Już są! A to nic innego nie znaczy jak

w Europie i na Litwie kalendarza gregoriańskich 29 dni. Nazwa miesiąca, według znana, pochodzi od określenia srogich mroli lub strąpacz. Łacińska nazwa Februarius języków europejskich. Tym niemniej trudno w to uwierzyć, ale właśnie zobausłyszałam, a potem zobaczyłam – żurato, że rychło przyjdzie **WIOSNA!**

PTAKI WOŁAJĄ O POMOC!

Ptaki, których widzimy za oknem, nie mają takich udogodnień jak my i trzeba im pomóc. Jeszcze jeden raz apeluję do wszystkich miłośników przyrody i nie tylko: **POMÓŻMY PTAKOM PRZETRWAĆ TEN TRUDNY CZAS!**

Trzeba jednak pamiętać, że byle jakie dokarmianie może ptakom nie tylko zaszkodzić, ale wręcz doprowadzić do śmierci. Pamiętajmy zatem, żeby: karmnik znajdował się w bezpiecznym miejscu, z dala od ludzi i drapieżników; systematycznie czyścić karmnik, dzięki czemu ptaszki unikną chorób i pasożytów; dobierać odpo-

wiedni pokarm, a do ptasich smakołyków należą: nasiona słonecznika, prosa, owsa, lnu i dyni, pokrojone jabłuszka, gruszki, jarzębina;

kaczki, łabędzie, kuropatwy można karmić gotowanymi ziemniakami i warzywami – bez soli, kapustą i burakami pastewnymi; słoninę dla sikorek wieszać również bez soli. Jeżeli będziemy działać w ten oto sposób, to z całą pewnością w niedługim już czasie usłyszymy przepiękne, dźwięczne ćwierkanie zapowiadające rychłe nadejście wiosny!

Poznajcie rycerza nad rycerzy: Don Kichot

z La Manchy, nazywany także „Rycerzem Smętnego Oblicza” – fikcyjna postać z powieści Cervantesa. Jest około pięćdziesięcioletnim szlachcicem, który pod wpływem literatury rycerskiej postanawia zostać błędnym rycerzem – rycerzy, błądzących tu i tam w poszukiwaniu przygód, nazywano błędnymi. Wraz z koniem Rosynan-tem wyrusza w drogę. Towarzyszy mu również giermek Sancho Pansa. Wzorem literackich bohaterów Don Kichot wybiera damę serca – jest nią wieśniaczka Aldona Lorenzo, nazywana przez bohatera Dulcyneą z Toboso. Wyrusza w polatanej zbroi, na chudej szkapie i z giermkim Sanczo Pansą w świat, by walczyć z wrogami i tymi, dla których jego dama serca nie będzie najcudowniejsza, a często były to... skrzydła wiatraków!

Zabawy na zimowe wieczory Wytłaczane obrazki

Przygotujcie kilka par butów o różnych wzorach wytłoczonych na podeszwie. Wyczyśćcie je, jeśli są brudne. Teraz wystarczy do podeszwy przyłożyć kartkę papieru i zamalować ją kredką świecową lub jakakolwiek inną, ale świecówką najlepiej. W ten sposób powstaną bardzo różnorodne wzorki. Z takich wzorzystych kartek można wycinać różne kształty i układać je w obrazki. **Dobrej zabawy!**

ciekawostka

EGZAMIN Z MILCZENIA

„Wielki matematyk grecki – Pitagoras (ten od „twierdzenia Pitagorasa”), zanim przyjął nowego ucznia, poddawał go specyficznemu egzaminowi wstępnemu. Nikt nie miał szans zostać uczniem Pitagorasa, zanim nie wykazał, że potrafi zachować milczenie... przez kilka lat. Jakaż miła byłaby atmosfera w niektórych domach, gdyby ten system egzaminów przyjęto w nowoczesnym szkolnictwie!

RATUNKU! BANDYCI!

Na polski mieliśmy przygotować scenkę teatralną. Ja z koleżanką dostałyśmy temat: „tragiczne wydarzenie”. Próbę urządziłyśmy sobie na działce. Udawałam złodzieja.

W kulminacyjnym momencie Monika zaczęła wrzeszczeć: „Ratunku, bandyta!”. Wtedy zza ogrodzenia wyskoczył sąsiad z siekierą w ręku. Chciał nas ratować...

Czekam na Wasze „wpadki”!

ALE WPADKA!

Jak często zdarza się Wam palić ze wstydu? Potraficie się z siebie śmiać, przeprosić innych? A może uciekacie jak najdalej i nie wychodźcie przez tydzień z domu? Umiejętność śmiania się z własnych błędów to prawdziwa sztuka i nawet dorośli często tego nie potrafią.

Czy wiecie...

gdzie znajduje się najstarsza budowla wykonana przez człowieka?

Najstarszymi znanymi budowlami stworzonymi przez człowieka jest pochodzący z dolnego paleolitu kompleks 21 chat z paleniskami i jamami wyłożonymi kamieniami, odnaleziony w Terra Amata, na przedmieściach Nicei, we Francji. Konstrukcje były najprawdopodobniej sezonowymi obozowiskami grupy łowieckiej z czasów zlodowacenia Mindel. Tym samym, najstarsze budowle stworzone przez człowieka pochodzą sprzed 400 tysięcy lat!

Fasolowa zupa na żeberkach

Wiesława Lewandowska

autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

Zupa fasolowa to tradycyjna polska zupa, z ziemniakami, może być ugotowana na wędzance. Jest bardzo sycąca, rozgrzewająca i zdrowa, idealna na chłodne dni. Dziś wersja zupy bez wędzonki, ugotowana na żeberkach wieprzowych, ale ta zupa smakuje także i na innym mięsie. Jest to wersja bez dodatku boczku i kiełbasy, taka lżejsza.

Składniki:

- 200 g fasoli
- 400 g żeberek wieprzowych
- 1-2 marchewki
- 1 pietruszka
- kawałek selera
- 1 cebula
- 1 łyżeczka czubata majeranku
- 1 płaska łyżeczka słodkiej papryki
- sól
- pieprz
- 1 liść laurowy
- smalec
- 600 g ziemniaków

Wykonanie:

Wieczorem fasolę opłukać i zalać zimną wodą, tak aby wody było wię-

■ Fot. Freepik.com

cej o 10 cm niż fasoli. Mięso opłukać, zalać litrem wody zagotować, zebrać szumowiny, dodać namoczoną fasolę, liść laurowy i wolno gotować. Po około pół godzinie do garnka dodać obraną i umytą włoszczyznę: marchew, pietruszkę i seler. Wolno gotować, aż fasola będzie prawie miękka. Wtedy dodać obrane i pokrojone w kostkę ziemniaki, do-

prawić zupę solą i pieprzem i wolno gotować. Cebulę obrać, pokroić w kostkę i przesmażyć na smalcu. Jak się zrumieni — dodać do zupy, wsypać majeranek, doprawić do smaku jeśli trzeba pieprzem i solą, zupa musi być ostra. Fasolówka podczas gotowania gęstnieje, jeśli wolimy rzadszą zupę, należy dodać więcej wody. ■

Placki ziemniaczane z wędzonym łososiem

Placki ziemniaczane nawet bez dodatków są pyszne. Ale można je podać w wersji wzbogaconej — z gulaszem, sosem czosnkowym, na słodko, a także z twarogiem i łososiem. Takie placki z wędzonym łososiem z dodatkiem twarogu doprawionego na ostro, sprawdzą się nawet na spotkanie z przyjaciółmi. Są smaczne, szybkie i ładnie się prezentują. Składniki podane na ok. cztery osoby, ale zależy od apetytu.

Składniki:

- 1 kg ziemniaków
- 2 jajka
- 1 cebula
- 1 czubata łyżka mąki pszennej

- sól
- pieprz
- olej do smażenia
- 200 g twarogu
- 200 g łososa wędzonego
- 4-5 łyżek gęstego jogurtu

■ Fot. autorka

Wykonanie:

Ziemniaki obrać, umyć i zetrzeć na tarce o drobnych oczkach lub skorzystać z pomocy malaksera. Do masy ziemniaczanej dodać jajka, mąkę, sól i pieprz do smaku, wymieszać do połączenia składników. Twaróg zmiksować z jogurtem, doprawić do smaku solą i pieprzem. Na patelni rozgrzać tłuszcz, łyżką kłaść porcje ciasta i smażyć po kilka minut z obu stron na złoto. Placki ziemniaczane układać na talerzu wyłożonym ręcznikiem papierowym, aby pozbyć się nadmiaru tłuszczu. Podawać na talerzu, na każdy placek położyć łyżkę sera, a na wierzchu kawałek wędzonego łososa. Twaróg można zastąpić gotowym serkiem kremowym lub gęstą kwaśną śmietaną. ■

Podziękowanie za nominację i zaszczyt

Henryk Sielewicz

Wróciłem z imprezy „Polak Roku 2023” w DKP wieczorem, ok. godziny 21. Przed północą poszedłem spać. Obudziłem się nad ranem, ale okazało się, że mamy dopiero trzecią godzinę w nocy. Widać, że pod wpływem otrzymanej dużej ilości dodatnich emocji, Morfeusz porzucił mię całkowicie, chociaż nie jestem Napoleonem, który sypiał na dobę tylko 4 godziny. Aby nie marnować czasu, postanowiłem skreślić parę słów do redakcji „Kuriera Wileńskiego”.

W związku z wybranym na „Polaka Roku” dyrektorem gimnazjum im. Jana Pawła II w Wilnie, Adamem Błaszkiwiczem, wspominam stawiane swoje pierwsze kroki w Szkole Średniej nr 19 w Wilnie, przy ul. Wiłkomierskiej. Pierwszą moją wychowawczynią była Helena Wasilewska. Polonistka Helena Zacharkiewicz uczyła nas poprawnej mowy polskiej. Była bardzo miłą nauczycielką. W dalszych klasach miałem wychowawczynię Genovaité Balčiunienė, historii uczył nas Mieczysław Grochowski. Lubiałem te lekcje, pochłaniałem jak gąbka podróż po starożytnym Egipcie oraz po innych zakątkach świata. Uczyłem się z jego synem Zygmuntem w jednej klasie. Często po szkole zachodziłem do domu Grochowskich przy ul. Kalwaryjskiej pograć w szachy lub na akordeonie z Zygmuntem. Często bywam w Wilnie, parę razy do roku odwiedzam też mogiłę rodziców Zygmunta. Sam on mieszka w Warszawie. Często do mnie telefonuje, spotykamy się w Wilnie, mieliśmy okazję być też w gościnie u p. Henryka Mażula. Z mojej klasy parę osób wyjechało żyć do Polski. Z żalem dowiaduję się o odejściu kolejnych moich kolegów oraz koleżanek z tego świata. Najpiękniejszym okresem w naszym życiu to były szkolne lata, choć wówczas marzyliśmy szybciej wkroczyć w dorosłe życie.

4 lutego mieliśmy pochmurny i ponury dzień (...). Przy wejściu do DKP spotkałem p. Janinę Jarosz, która mi pogratulowała, że jestem nominantem na „Polaka Roku”. Zobaczyłem też zbliżającego się na imprezę p. Adama Błaszkiwicza wraz z małżonką.

Na scenę podczas gali „Polak Roku 2023” byli zaproszeni wszyscy nominanci, wśród których był też Henryk Sielewicz **Fot. Marian Paluszkiwicz**

Miałem okazję pogratulować mu zdobytego tytułu. Na scenę podczas uroczystości galowej „Polak Roku 2023” w DKP byli zaproszeni wszyscy nominanci, których wszystkich dobrze znam osobiście.

Pana Adama często spotykam na apelu na cmentarzu na Rossie oraz w niedzielę w kościele pw. Maryi Królowej Pokoju w Nowej Wilejce. Miałem okazję przed zakończeniem starego roku być w Gimnazjum im. Jana Pawła II z prezentacją zdjęć astronomicznych.

Z ks. Andrzejem zapoznałem się w swoim parafialnym kościele w Ławaryszkach, w którym ks. Andrzej na zaproszenie naszego proboszcza sprawował czasami Mszę św.

Łukasza Kamińskiego poznałem w hospicjum wileńskim podczas odwiedzin tej placówki i siostry Michaeli. Teraz p. Łukasz występuje w programie „Detektyw Literka” w TVP Wilno oraz uczy poprawnej mowy polskiej.

Z p. Danutą Lipską poznałem się w Niemenczynie podczas jarmarku kaziukowego. Oglądałem jej dorobek malarski w DKP wystawiony w holu.

Dyrektora DKP Artura Ludkowskiego często spotykam idąc na zebrania do DKP, bo jestem członkiem Dobroczynnego Stowarzyszenia Polskich Kombatantów na Litwie. Prezesem tego stowarzyszenia jest wnuk śp. Edwarda Klonowskiego, p. Rajmund.

Fotografa p. Jerzego Karpowicza znam od ponad 50 lat, bo pracowaliśmy razem na zakładzie Maszyn Oblicznieniowych w Wilnie. Był moim sponsorem, bo za czasów radzieckich było trudno nabyć w sklepie taśmę fotograficzną do fotoaparatu, a Jerzy pracował jako korespondent w tym zakładzie.

Z powodu zdrowia był nie obecny na imprezie nasz Wincuk Bałbatunszyk, Dominik Kuziniewicz, z którym często spotykaliśmy się na różnych imprezach w rej. wileńskim.

Na sali miło mi było zobaczyć dużo znajomych osób: siostrę Michaelę Rak, Annę Adamowicz, swoich sąsiadów ze wspólnoty wsi Słoboda oraz Ławaryszek. Jeżeli będę wszystkich wymieniał, to nie wystarczy stronicy w gazecie. Byłem mile zaskoczony, że trzymała za mnie kciuki p. Apolonia Skakowska. Podziękowała mi za moją działalność na rzecz polskości na Wileńszczyźnie oraz wręczyła statuetkę „Laureat Tytułu Kuźnia Mistrzów Mowy Polskiej im. St. Moniuszki” (...).

Korzystając z okazji, na łamach dziennika chcę podziękować: kapitule, która wybrała moją kandydaturę do grona nominantów „Polaka Roku” spośród 200 tys. Polaków zamieszkających na Litwie, wszystkim czytelnikom „Kuriera Wileńskiego”, którzy na mnie głosowali oraz serdeczne dziękuję p. Apolonii Skakowskiej za okazaną życzliwość. Wszystkim Bóg zapłać. ■

Sprawa rekompensaty: las na terenie wiejskim za miastową ziemię

Mer miasta Wilna Valdas Benkuskas rozporządzeniem z dnia 2 stycznia 2024 r. postanowił, że zwrot ziemi w Wilnie i w Grzegorzewie został zakończony i żadne dodatkowe działki na terenie samorządu Wilna nie będą projektowane.

Ustawa o Zwrocie ziemi za zajęta ziemię w miastach przewiduje trzy sposoby rekompensaty:

Nowa działka pod budowę do 0,12 ha;

Rekompensata — las na terenie wiejskim;

Rekompensata pieniężna — 2 900 euro za 1 ha ziemi.

Jeżeli pretendent już otrzymał nową działkę pod budowę, to pozostają dwa sposoby rekompensaty, las lub rekompensata pieniężna. Rekompensata w postaci lasu jest ograniczona w czasie, czyli jeżeli pretendent chce skorzystać z tego sposobu rekompensaty, to wniosek może złożyć do dnia 1 maja 2024 r. Ten termin prawdopodobnie więcej już nie będzie przesuwany. Pretendent, dla którego przyjęto decyzję o wypłaceniu rekompensaty pieniężnej, ale rekompensata nie została wypłacona, może do 1 maja 2024 r. złożyć wniosek o zmianie sposobu rekompensaty z pieniężnej na rekompensatę

dotyczącą lasu. Po 1 maja 2024 r. nie będzie żadnego alternatywnego sposobu rekompensaty i pozostanie tylko rekompensata pieniężna.

Ustawa przewiduje, że jeżeli do 1 maja 2024 r. pretendent nie złoży odpowiedniego wniosku w sprawie rekompensaty dotyczącej otrzymania lasu, to dla takiego pretendenta przymusowo zostanie wypłacona rekompensata pieniężna. Do podjęcia decyzji o wypłaceniu rekompensaty pieniężnej nie jest potrzebna zgoda pretendenta. Narodowa Służba Rolna decyzję o wypłaceniu rekompensaty pieniężnej podejmie samodzielnie i jednostronnie. Jeżeli pretendent nie wskaże swego konta bankowego, to pieniądze zostaną przelane na konto depozytu notariusza.

Uwzględniając powyższe reglamentacje prawne oraz podjęte decyzje mera Wilna, należy zastanowić się nad wyborem rekompensaty w postaci lasu na terenie wiejskim za

■ Grzegorz Sakson

zajętą ziemię w Wilnie. Pretendent we wniosku ma wskazać rejon, w którym chce otrzymać rekompensatę oraz powinien wskazać dokładną miejscowość kadastrową. ■

Grzegorz Sakson
Prezes Związku Prawników
Polaków na Litwie
Fot. Marian Paluszkiewicz

Rekompensata w postaci lasu jest ograniczona w czasie, czyli jeżeli pretendent chce skorzystać z tego sposobu rekompensaty, to wniosek może złożyć do dnia 1 maja 2024 r.

TVP
WILNO

7.00 Detektyw Literka
7.10 S. anim.
„Przyjaciele Misia i Margolci”
7.35 Rusz się człowieku
7.45 Telezwierz
8.00 Info Wilno
8.20 Studio Wilno
8.40 Było, nie minęło
9.05 Wiek to tylko liczba
9.25 S. „Sześć siostr”
10.25 Zapomniani, odzyskani
10.55 Gra słów
11.15 Polacy to wiedzą!
11.45 Zakochaj się w Polsce
12.10 S. „Korona królów.
Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Dobre historie
13.45 Wielki Test o Energii Jądrowej
15.05 Słownik polsko@polski
15.35 Raport naukowy
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Detektyw Literka
17.20 Przyjaciele Misia i Margolci
17.45 S. „Stulecie Winnych”
18.30 Nowe spojrzenie
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 „19.30”
20.55 „Gość 19.30”
21.10 S. „Korona królów.
Jagiellonowie”
21.35 S. „Leśniczówka”
22.00 „Dzikie serca”
23.00 Na sygnale
00.05 Info Wilno
00.25 Studio Wilno
01.05 S. „Stulecie Winnych”

LRT | TV

6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,
8.30 Wiadomości

9.00 S. „Soko Leipzig”
9.50 S. „Komisarz Rex”
10.40 S. „Śledczy do pary”
11.30 S. „Stary”
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 Garnki świata
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.15 S. „Dobra czarownica”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 (Nie)emigranci
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Wskreszenie” film dok.
22.30 Wiadomości Rowerowe
23.00 S. „Clarice”
23.45 S. „Komisarz Rex”

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „Poważne sprawy”
11.00 S. „Krwawe kwiaty”
12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Pełnia”
15.30 S. „Kraina Nadziei”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Będzie wszystkiego
21.00 S. „Potrzebuję miłości”
21.30 Wiadomości
22.30 „Seryjny uwodziciel” film fab.
00.25 S. „S.W.A.T.”

LRT | PLUS

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.05 Historie rzeczy
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Detektywi historii

8.30 7 dni Kowna
9.00 Dzień dobry Litwo
11.30 Białoruska Pogoń
12.00 STOP linia
13.00 Odblaski
13.30 Spacery
14.00 Prognoza
14.30 „Clint Eastwood. Ostatnia legenda” film dok.
15.30 S. „Służyć i bronić”
16.30 Dzień dobry Litwo
18.00 „Filozof piłki nożnej. Droga Benjaminasa Zelkevičiusa” film dok.
19.00 Pole bitwy
19.30 S. dok. „Złamany kod”
20.20 S. dok. „Opowieści z Japonii”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Dobre życie” film dok.
22.45 Nie ma tylu lat
23.10 Detektywi historii
00.00 Wiadomości DW (ros.)
00.15 Dziś na świecie (ros.)
00.40 Przyjazna Litwa

6.00 Seriale anim.
7.45 S. „Płonący ogień”
8.55 S. „W wirze miłości”
10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Jestem po twojej stronie”
12.00 S. „Oddany”
14.00 S. „Cabo”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV 3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Pod prąd”
20.30 S. „Smak śniegu”
21.00 S. „TOP 3”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Rok czarnej czarownicy” dramat
00.20 S. „La Brea

6.00 S. „Seal Team”
7.00 Zasady mojej kuchni
8.15 S. „Wojny glin. Kijów”
9.25 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
10.35 S. „CSI. Miami”
11.35 S. „Mentalista”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 Zasady mojej kuchni
14.50 „Wojny glin. Kijów”
15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
17.00 Dzień info
17.30 S. „Mentalista”
18.30 S. „CSI. Miami”
19.30 S. „Magnum: Detektyw z Hawajów”
20.30 „Ale numer!”
21.00 „Czekolada” film fab.
22.50 „Plan ucieczki” thriller

LITWUWOS
rytas .tv

5.30 S. dok. „Paranormalne zjawiska 911”
6.30 S. „Na imię ma Kozaim”
7.30 Pół godziny z Valatką
8.00 Godzina TV Wolność
9.00 Realna mistyka
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00 S. „Szpital Centralny”
12.00 Kod zdrowia
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Ochroniarz dzieci”
15.00 Realna mistyka
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 S. dok. „Nierozwiązane tajemnice świata”
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 Życie w biznesie
19.00 S. „Cyganecka Lala”

20.00 Reporter
20.20 Sport. Pogoda
20.50 S. „Panie prezydencie”
21.25 S. „Szpital Centralny”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
23.30 S. dok. „Nierozwiązane tajemnice świata”
00.30 S. „Ślad”

6.00 S. „Hawaje 5.0”
7.30 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”
9.00 „E-gazas dugnas”
9.30 S. „Goldbergowie”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Rezydenci”
12.00 S. „Tatusz rządu”
12.30 „Gwiazdy lombardu”
13.00 „Mistrz kulinarii”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „Hawaje 5.0”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Rezydenci”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Żywa tarcza” film fab.
22.50 S. „Prawo i porządek: Przestępczość zorganizowana”
23.40 S. „Bibliotekarze”

6.00 S. „W rękach losu”
7.00 „Rodzinne melodramaty”
8.00 S. „Ślepa”
9.00 S. „Zakazany owoc”
10.00 S. „Zapukaj do moich drzwi”
11.00 S. „Einstein”
12.00 S. „Zabójcze umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Nowy Amsterdam”
15.00 S. „Anupamaa”
16.00 S. „Bądź ze mną”
17.00 „Zamieńmy się

zonami"
18.00 S. „Nowy Amsterdam”
19.00 S. „Zabójcze umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Bękarty z Pizzofalcone”
23.15 S. „Podróżnik”
01.20 S. „Zniewolona”

TVP 1

6.15 S. „Dziedzictwo”
7.05 S. „Złoty chłopak”
8.00 Transmisja Mszy Świętej
8.30 „Kościół z bliska”
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”
9.50 S. „Ranczo”
10.50 S. „Komisarz Alex”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
13.10 Agrobiznes
13.35 „Rok w ogrodzie Extra”
13.50 „Hispania. Kraina królików” film dok.
15.00 S. „Złoty chłopak”
15.55 Jaka to melodia?
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
18.55 S. „Klan”
19.25 S. „Leśniczówka”
20.00 „Jeden z dziesięciu”
20.30 „19.30”
20.50 „Gość 19.30”
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
22.10 „Rocky 4” dramat
23.50 „Ukryta tożsamość” film fab.

TVP KULTURA

8.00 „Muzyczne poranki”
9.15 „Ludzie z dobrego towarzystwa”

9.55 „Wydarzenie aktualne”
10.20 „Zmruż oczy” film obycz.
12.00 S. „Tajemnica Enigmy”
13.00 „Dom Literatów, czyli kartoteka zebrana” film dok.
14.15 „Pan Tadeusz” film fab.
16.30 „Dama Kameliowa” melodramat
18.30 „Niedziela z...”
19.25 „Rock Camp” film dok.
21.00 „Mieszczanin szlachcicem” spektakl
22.30 „Nasze najlepsze wesele” komedia
00.40 „Portrety dokumentalne”

TVP POLONIA

7.00 „Gra słów. Krzyżówka”
7.30 „Pożyteczni.pl”
8.00 „Kulinarne wędrówki z Jołą Kleser”
8.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Kamperem po Południu”
12.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 „Magiczne Podhale z Sebastianem Karpielem Bućką”
13.30 S. „Blisko, coraz bliżej”
14.35 „Sylwester Marzeń z Dwójką”
14.55 S. dok. „Taka była telewizja propagandy sukcesu 1970-1980”
15.50 „Prywatne życie zwierząt”
16.15 „Zwierzaki Czytaki”
16.35 „Szkoła z Kleksem Bystrzakiem”
17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
17.30 S. „Barwy szczęścia”

18.00 Teleexpress
18.20 „Z Andrussem po Galicji”
18.55 „Nad Niemnem”
19.15 „Studio Lwów”
19.35 Rodzinka.pl”
20.05 „Gra słów. Krzyżówka”
20.30 „19.30”
20.50 „Gość 19.30”
21.30 S. „Ojciec Mateusz”
23.10 „Cały Gruza” film dok.
00.10 „Panorama

TVP

HISTORIA

7.00 „Był taki dzień”
7.02 „Tajemnice Archiwum”
7.15 S. „Czas honoru”
8.05 „Polacy na ratunek Żydom”
8.20 „Okrasa tamie przepisy”
8.45 „Podróże Małej i Dużej”
9.05 „Mój ulubiony bohater Niepodległości”
9.10 „Towarzysze sekretarze oraz inni dygnitarze”
9.35 „Encyklopedia II wojny światowej”
10.00 „Flesz historii”
10.15 S. „Żegnaj, Rockefeller”
10.40 „Działo się w Krakowie”
10.45 „Nadmorskie miasta”
11.40 „Joanna Gryzik. Śląski Kopciuszek” film dok.
12.05 „Z Historią na Ty”
12.20 Prasa donosi”
12.25 „Informacje kulturalne”
12.45 „W kotle historii”
13.10, 15.30 „Piosenką przez historię”
13.15 S. „Rodzina Kanderów”
14.15 „Było, nie minęło”
14.40 S. „Miasto z morza”
15.20 S. „Galeria Widmo”
15.30 Film dok.
16.35 „Giganci historii”
17.20 S. „Korona królów.

Jagiellonowie”
17.45 S. „Królewskie sny”
18.50 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
19.00 S. „Czas honoru”
19.45 S. „Polacy na ratunek Żydom”
20.00 „Było, nie minęło”
20.20 „Księża wolności 1914-1981”
20.45 „Flesz historii”
21.00 S. „Na kłopoty... Bednarski”
21.55 „Historia w postaciach zapisana”
23.30 „Encyklopedia II wojny światowej”
00.00 S. „Boża podszywka II”

TRAM

6.00 Reportaż
7.50 Muzyczne chwile
8.00 „Iluminator” film dok.
8.55, 18.55 „Poczet Wielkich Polaków”
9.00 Informacje dnia
9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”
9.35 „Obrona Cisnej” film dok.
10.00 „Papież Polak do rodaków”
10.35 „Pradawne”
11.00 Informacje dnia
11.15 „Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej”
11.45 „Zew natury”
12.05 „Mocni w wierze”
12.35 „Słowo życia”
12.40 „Ma się r ozumieć”
12.50 Święty na każdy dzień
13.00 Modlitwa Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 „Lotte - małopolska Inka wczoraj i dzisiaj” film dok.
14.30 Msza Święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 „GRH Żandarmeria” film dok.

16.00 „Leśni mocarze” film dok.
16.50 „Ma się rozumieć”
17.00 Informacje dnia
17.10 „Jestem mamą”
17.25 „Przyroda w obiektywie”
17.40 „Zdrowie z bożej apteki”
17.55 „Jej misja trwa” film dok.
18.10 „Prosto o gospodarce”
18.30 „Zostań żołnierzem RP”
18.45 Muzyczne chwile
19.00 Modlitwa Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 „Ze szkolnej ławki”
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 „Każdy maluch to potrafi”
21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
21.20 Modlitwa różańcowa
21.50 „Myśląc Ojczyzna”
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
23.00 „Polskie dziedzictwo”
23.30 „Do światła” film dok.
00.35 „Święty nie rodzi się po śmierci” reportaż

Discovery CHANNEL

7.00, 13.00, 18.00, 0.00 Fani czterech kółek
9.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Skarby z szopy
10.30 Walka o bagaż
11.00 Łowcy staroci: renowacje
12.00 Łowcy staroci
14.00 Nagi instynkt przetrwania
17.00 Skarby z szopy
17.30 Obrońcy zabytków
19.00 Jak to jest zrobione?
19.30 Jak to działa?
20.00 Łowcy staroci: renowacje
21.00 Łowcy opali
22.00 Gorączka złota
23.00 Morze złota

7.00 Zwierzaki Czytaki
7.15 Figu Migu
7.25 S. anim. „Agatka”
7.35 Moda na rodzinę
8.00 Info Wilno
8.20 Studio Wilno
8.35 Było, nie minęło
9.00 W Polskę jedziemy
9.25 S. „Sześć siostr”
10.35 To je Borowicz
10.55 Gra słów.
Krzyżówka
11.20 Moda na język polski
11.45 Dobre historie
12.10 S. „Korona królów.
Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Było, nie minęło
13.25 Nad Niemnem
13.45 Va Banque
14.35 Gwiazdozbiór TVP
15.05 Słownik polsko@polski
15.30 Jak to działa
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Figu Migu
17.15 Zwierzaki Czytaki
17.45 S. „Drogi wolności”
18.35 Tygiel
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Panorama litewska
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 „19.30”
20.55 „Gość 19.30”
21.10 S. „Korona królów.
Jagiellonowie”
21.35 S. „Leśniczówka”
22.00 Rytm Dwójki
23.00 S. „Na sygnale”
23.50 Info Wilno
00.05 Studio Wilno
00.30 Pożyteczni.pl

6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,
8.30 Wiadomości
9.00 S. „Soko Leipzig”

9.50 S. „Komisarz Rex”
10.40 S. „Śledczy do pary”
11.30 S. „Stary”
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 Garnki świata
14.00, 15.00, 16.00,
Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.15 S. „Dobra czarownica”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Dokąd teraz?
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Litwa przemawia
22.30 Wiadomości Rowerowe
23.00 S. „Clarice”
23.45 S. „Komisarz Rex”

6.05 Filmy anim.
7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „Poważne sprawy”
11.00 S. „Krwawe kwiaty”
12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Pełnia”
15.30 S. „Kraina Nadziei”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Szeszki 20
21.00 S. „Potrzebuję miłości”
21.30 Wiadomości
22.30 „Kula w łeb” thriller
00.20 S. „S.W.A.T.”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.05 (Nie)emigranci
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Dzieci tysiąclecia Litwy
8.30 Wiara i życie
9.00 Dzień dobry Litwo
11.30 Jesteśmy z Ukrainy
12.00 W sercu Litwin

13.00 Gen ciekawości
13.30 Euromaxx
14.00 To jest kino
14.30 S. dok. „Złamać kod”
15.20 S. dok. „Opowieści z Japonii”
15.30 S. „Służyć i bronić”
16.30 Dzień dobry Litwo
18.30 Babciu, naucz mnie
18.55 Puchar Europy w koszykówce. „7bet-Lietkabelis”- „U-BT”
21.00 Zielona gabłota
21.30 Wizjonerzy
21.35 Otwarcie Festiwalu Muzycznego w Pożajściu, 2023. Opera

„Rycerskość wieśniacza”
22.50 Wspomnijmy
23.05 Znane nieznanie kobiety
00.00 Wiadomości DW (ros.)
00.15 Dziś na świecie (ros.)
00.40 Przyjazna Litwa

6.00, 15.00 Serial anim.
7.45 S. „Płonący ogień”
8.55 S. „W wirze miłości”
10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Jestem po twojej stronie”
12.00 S. „Oddany”
14.00 S. „Cabo”
16.00 TV 3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Show dobrego wieczoru”
20.30 S. „Smak śniegu”
21.00 S. „TOP 3”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Komando” film fab.
00.20 S. „La Brea”

6.00 S. „Seal Team”
7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni
8.15, 14.50 S. „Wojny glin. Kijów”
9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
10.35 S. „CSI. Miami”
11.35 S. „Mentalista”
12.30 S. „Seal Team”
17.00 Dzień info
17.30 S. „Mentalista”
18.30 S. „CSI. Miami”
19.30 S. „Magnum: Detektyw z Hawajów”
20.30 „Ale numer!”
21.00 „Potępiony 2” thriller
22.50 „Czekolada” film fab.

5.30 Nowy dzień
6.30 S. „Na imię ma Kozaim”
7.30 „W cieniu mężczyzn”
8.00 S. dok. „Nierozwiązane tajemnice świata”
9.00 „Realna mistyka”
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00 S. „Szpital Centralny”
12.00 Pierwszy raz. 60+
12.30 Fenomen stolicy
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Ochroniarz dzieci”
15.00 S. „Realna mistyka”
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 S. dok. „Nierozwiązane tajemnice świata”
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 Ameryka. Wielka wyprawa
19.00 S. „Cyganećka Lala”
20.00 Reporter
20.40 Sport. Pogoda
20.50 S. „Panie prezydencie”
21.25 S. „Szpital Centralny”
22.30 Reporter

22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
23.30 S. dok. „Nierozwiązane tajemnice świata”
00.30 S. „Ochroniarz dzieci”

6.00 S. „Hawaje 5.0”
7.35 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”
9.00 „Na jednym końcu haczyk”
9.30 S. „Goldbergowie”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Rezydenci”
12.00 S. „Tatuś rządu”
12.30 „Gwiazdy lombardu”
13.00 „Mistrz kulinarii”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „Hawaje 5.0”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Rezydenci”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Domino” thriller
22.40 S. „Prawo i porządek: Przestępczość zorganizowana”
23.40 S. „Bibliotekarze”

6.00 S. „W rękach losu”
7.00 „Rodzinne melodramaty”
8.00 S. „Ślepa”
9.00 S. „Zakazany owoc”
10.00 S. „Zapukaj do moich drzwi”
11.00 S. „Einstein”
12.00 S. „Zabójcze umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Nowy Amsterdam”
15.00 S. „Anupamaa”
16.00 S. „Bądź ze mną”
17.00 „Zamieśmy się zonami”
18.00 S. „Nowy Amsterdam”
19.00 S. „Zabójcze umysły”
20.00 S. „Prawo i

porządek"
21.00 S. „Bękart z Pizzofalcone”
01.30 S. „Zniewolona”
TVP 1
6.20 S. „Dziedzictwo”
7.05 S. „Złoty chłopak”
8.00 Transmisja Mszy Świętej
8.30 „Zrujnowani odbudowani”
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”
9.45 S. „Ranczo”
10.45 S. „Komisarz Alex”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
13.10 Agrobiznes
13.30 „Rok w ogrodzie Extra”
13.55 „Zwierzęta w ruchu” film dok.
15.00 S. „Złoty chłopak”
15.55 Jaka to melodia?
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
18.55 S. „Klan”
19.25 S. „Leśniczówka”
20.00 „Jeden z dziesięciu”
20.30 „19.30”
20.50 „Gość 19.30”
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
22.10 „Godziny - wyścig z czasem” film akcji
23.55 „Chirurgia prenatalna
TVP KULTURA
8.00 „Muzyczne poranki”
8.35 „Kronos”
9.20 „Zaginione - odnalezione”
9.45 „Pan Tadeusz” film fab.
12.00 S. „Tajemnica Enigmy”

13.00 „W rytmie Kuby” film dok.
14.35 „Rock Camp” film dok.
16.15 „Awatar, czyli zamiana dusz” film TVP
17.25 „Jakub Józef Orliński - Oblicza miłości” koncert
18.50 „Księga Przestrzeni”
19.35 „Którędy po sztukę”
19.45 Jazz na Kalatówkach” film dok.
21.00 „Niebieski ptak” dramat
23.00 S. „W 80 dni dookoła świata”
00.05 Jazz.pl
TVP POLONIA
7.00 „Gra słów. Krzyżówka”
7.30 „Magiczne Podhale z Sebastianem Karpielem Bułecką”
8.00 „Kuchnia dwudziestolecia”
8.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Studio Lwów”
12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 Korona Gór Polski
13.30 S. „Ojciec Mateusz”
15.15 „Cały Gruza” film dok.
16.20 S. anim. „Pamiętnik Florki”
16.40 „GO - TU JEMY”
17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie.”
18.00 Teleexpress
18.20 „W świątłach zorzy”
18.55 „Kierunek Zachód”
19.15 „Magazyn z Wysp”
19.35 „Rodzinka.pl”
20.05 „Gra słów. Krzyżówka”
20.30 „19.30”
20.50 „Gość 19.30”
21.30 S. „Blondynka”
23.15 S. dok. „Taka była

telewizja”
00.10 „Panorama”
TVP HISTORIA
7.00 „Był taki dzień”
7.02 „Tajemnice Archiwum”
7.15 S. „Czas honoru”
8.00 „Szlakiem Lubelskich Sztetli”
8.10 „Okrasa łamie przepisy”
8.35 „Podróże Małej i Dużej”
9.00 „Ex Libris”
9.20 „Księża wolności 1914 – 1981”
9.45 „Encyklopedia II wojny światowej”
10.15 S. „Żegnaj, Rockefeller”
10.40 „Działo się w Krakowie”
10.45 „Nadmorskie miasta”
11.35 „Rokoszanin” film dok.
12.05 „Magiczne Podhale z Sebastianem Karpielem Bułecką”
12.25 „Był taki dzień”
12.30 „Tajemnice Archiwum”
14.45 „W kotle historii”
13.15 S. „Rodzina Kanderów”
14.05 „Było, nie minęło”
14.30 S. „Miasto z morza”
15.15 „Z góry widać lepiej. Wanda Rutkiewicz. Opowieść o kobiecie niezwyklej” film dok.
16.30 „Działo się w Krakowie”
16.35 „Giganci historii”
17.20 S. „Korona królów”
17.45 S. „Królewskie sny”
18.55 „Był taki dzień”
19.00 S. „Czas honoru”
19.45 „Polacy na ratunek Żydom”
20.00 „Z Historią na Ty”
20.20 „Polski Gdańsk” film dok.
20.30 „Spór o historię”
21.00 S. „Na kłopoty...”

Bednarski”
21.50 „Kalendarium Powstania Styczniowego 1863”
21.55 „Był taki dzień”
22.00 „Moja sytuacja jest szczególnie trudna” film dok.
23.20 „Encyklopedia II wojny światowej”
23.45 „Sztuka ludowa w Łowickiem” film dok.
00.00 S. „Boża podszewka II”
TRAM
6.35 „Odpowiedzialni za Kościół”
7.00 „Więźniarki” film dok.
8.30, 10.50, 20.25, 23.55 Święty na każdy dzień
8.35 „Zdrowie z bożej apteki”
8.55, 18.55 „Poczet Wielkich Polaków”
9.00 Informacje dnia
9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”
9.35 „Każdy maluch to potrafi”
9.50 „Słowo życia”
10.00 „Tak Go pamiętam”
10.25 Muzyczne chwile
10.30 „Sanktuaria polskie”
11.00 Audiencja Generalna papieża Franciszka w Watykanie
12.00 „Życie według świętego Jana Pawła II”
12.15 Muzyczne chwile
12.25 „Jestem mamą”
12.40 „Prosto o gospodarce”
13.00 Modlitwa Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 „Polskie dziedzictwo”
13.50 „Przerwany posiłek” film dok.
14.30 Msza Święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 „Sumienie Hioba - rzecz

o ks. Bolesławie Stefańskim” film dok.
16.40 „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?”
16.50 „Ma się rozumieć”
17.00 Informacje dnia
17.10 „Na zdrowie”
17.30 „Stanisław Kulon - świadek Sybiru” film dok.
18.00 „Po stronie prawdy”
18.50 Muzyczne chwile
18.55 „Poczet Wielkich Polaków”
19.00 Modlitwa Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 „Rozmowy niedokończone”
20.30 S. anim.
21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
21.20 Modlitwa różańcowa
21.50 „Myśląc Ojczyzna”
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
23.00 „Nasz profesor papieżem” film dok.
00.00 „Jan Paweł Wielki. Papież, który tworzył historię” film dok.
Discovery CHANNEL
7.00, 13.00, 18.00, 22.00, 0.00 Fani czterech kółek
9.00, 19.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Skarby z szopy
10.30 Walka o bagaż
11.00 Łowcy staroci: renowacje
12.00 Łowcy staroci
14.00 Nic do ukrycia
16.00 Włoska kontrola celna
17.00 Skarby z szopy
17.30 Obrońcy zabytków
19.30 Jak to działa?
20.00 Łowcy staroci: renowacje
21.00 Graty Dereka Bieriego
23.00 Samochody marzeń
Downey'a Jr.

SPEKTAKL MUZYCZNY
wg poezji K. I. Gałczyńskiego
oraz szlagierów lat 30-tych

Na wileńskiej ulicy

Vilna

Perspective de St. Georges

Marie wstany tyrowy

WYKONANIE

DATA: 11 Lutego
14.00
MIEJSCE: Centrum Kultury
w Turmontach
(ul Tilžės 11)
BILETY W CENIE: Wstęp Wolny

Reżyseria: Lila Kiejzik
Wokal: Ewa Rawłuszewicz
Poezja: Edward Kiejzik, Marek Pszczółowski
Kinga Lewko
Muzyka: Jurgita Umaraitė, Daniel Gancewski

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. 8 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.
Tel. 8 659 57 721

SPRZEDAŻ

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmurówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona. Tel. 8 600 18 083 (Leon)

USŁUGI

Pomagam i doradzam w sprzedaży bądź wynajęciu domu, mieszkania lub ziemi. Tel. 8 645 444 47

Wykonujemy badanie biorezonansowe organi-

zmu. Sprawdzamy przydatność i zgodność żywności i suplementów.
Wilno, tel. 862094940

Muruję piece, piecyki. Remontuję stare. Niedrogo. Tel. 8 683 95 373

PRACA

Kobieta poszukuje pracy. Proponować różne warunki. Tel. 8 676 67347

SKUPOJEMY BYDŁO
8 620 33544

Firma zatrudni administratora

Staż pracy niewymagany
prawo jazdy kategorii B
tel. 8 685 14284, el.p.: info@uabrovita.lt

Pomóżmy ukraińskim braciom i siostrom uciekającym przed koszmarem wojny!

CHCESZ POMÓC? | POTRZEBUJESZ POMOCY?

Rejestruj się www.stipruskartu.lt

#StiprūsKartu
#SilniRazem

Nacionalinis savanorių pagalbos koordinavimo centras | Narodowe Centrum Koordynacji Pomocy Wolontariuszy

ZAPUSTY

KONCERT
ZTL PERŁA

POLSKA MUZYKA NA ŻYWO
ZESPOŁ EXTRA

DEGUSTACJA
POLSKICH DAŃ

10 LUTEGO 2024 // 18:00
DOM KULTURY POLSKIEJ W WILNIE
WIĘCEJ INFORMACJI --> WWW.POLSKIDOM.LT

Kanadyjskie świstaki zapowiadają wiosnę

Kanadyjski świstak Wiarion Willie nie widział 2 lutego swojego cienia, co zgodnie z tradycją oznacza wczesną wiosnę. Podobne prognozy ogłosiły dwa inne świstaki. Jedyny głos sprzeciwu pochodził od Homara Lucy z Nowej Szkocji. Wiarion Willie, jest świstakiem albinosem, który mieszka w miasteczku Wiarion w Ontario, na terenie South Bruce Peninsula nad zatoką Georgian Bay. W piątek, w Dniu Świstaka, został przyniesiony ze swojego schronienia i chwilę po godz. 8:00 rano czasu lokalnego „powiedział” burmistrzowi, czy widzi swój cień. Burmistrz South Bruce Peninsula Jay Kirkland przekazał, że Wiarion Willie cienia nie widział, co oznacza wczesną wiosnę. Fot. Freepik.com

Urząd do 102-latka: „Zgłosić się za rok”

„Trzeba czekać co najmniej rok, by podanie zostało rozpatrzone i sprawie nadano bieg” — powiedział 102-latkowi urzędnik z włoskiej Sycylii. Starszy mężczyzna przyszedł do urzędu, by złożyć wniosek w ważnej dla niego sprawie.

Lokalna prasa odnotowała, że senior ma na swoim koncie kilka zasług. W ub. roku podczas Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu uczczono go honorową tablicą, którą umieszczono w Parku Sprawiedliwych w Palermo. Stało się tak, ponieważ w trakcie drugiej wojny światowej uratował żydowską rodzinę. Biurokracja nierzadko wywołuje spore zaskoczenie. Urzędnik we włoskiej Sycylii odprawił z kwitkiem 102-letniego mężczyznę, który chciał złożyć podanie o świadczenie na opiekę dla osoby z niepełnosprawnością. Przedstawiciel urzędu przekazał mu, że rozpatrywanie tak ważnego dla niego wniosku ma zająć co najmniej rok. Dopiero wtedy sprawie miałby zostać nadany bieg.

Katar. największy bukiet na świecie!

Do Księgi Rekordów Guinnessa trafił wyjątkowy bukiet, który stał się atrakcją katarskiej stolicy. Prezentowana w Dosze kompozycja składa się z 5 564 kwiatów petunii. Imponujący bukiet jest eksponowany na terenie Kataru Cultural Village w Dosze. Turyści chętnie robią sobie przy nim zdjęcia. Bukiet ma 6 m średnicy i taką samą wysokość. Został stworzony z 5 564 lokalnych kwiatów petunii w różnych kolorach. Inicjatywa to element obchodów katarskiego święta narodowego. Bukiet został wykonany przy użyciu przyjaznego dla środowiska systemu nawadniania. Fot. Instagram, @quatarday

Fotomigawka

■ Na Grammy, w kategorii Najlepsza piosenka oryginalna zwyciężyło rodzeństwo O'Connellów, czyli Billie Eilish i Finneas Fot. EPA-ELTA